Jungshoved

Nr. 2 2022 - 18. årgang

Indhold

Løst og fast 4
Fra lokalarkivet 7
Pensionistforeningen 11
Sydkysthaven 12
En varm hvirvelvind af ideer 14
Skolen, referat om åbnet hus 18
Skolen, referat af generalforsamling 19
Lokalforum, referat af møde om turisme 20
Lokalforum, Blomsternes halvø 22
Lokalforum, Tur til Bønsvig Hovedskov 23
Lokalforum, Vandretur Jungshoved rundt 24
Lokalforum, Vild med vilje i folkeparken 26
Lokalforum, Delebussen Frøen 27
Lokalforum, Sjov sommer i Folkeparken 28
Lokalforum, Nyt medlem i Lokalforum 32
Jungshoved Kirkehavn holder åben havn 33
Hvor vil I hen med Røret 34
Rørets sejlplan 35
Byer på Jungshoved, Bønsvig 38
Fugle på Jungshoved 43
Kirkesiderne 45
Alterstagerne i Jungshoved Kirke 50
Johannes Wiedewelts sarkofager 59
Arrangementer i kirke og menighedsråd 66
Kirke praktiske oplysninger 69
Gudstjenester 71
Kalender 72

Redaktionen

Knud Jacobsen, ansvarshavende
Tlf.: 22 21 55 25
E-mail:
knudjacobsen@gmail.com

Hanne Rasmussen
Tlf.: 25 11 40 87
E-mail:
duevangen@gmail.com

Kirsten Thomsen
Tlf.: 41 41 43 75
E-mail:
kirstenthomsen1@outlook.dk

Sisse Siggaard Jensen
Tlf: 20 92 60 94
E-mail:
sisse.siggaard@gmail.com

Mogens Jacobsen

Tegninger: Lise Jacobsen

Opsætning: Henrik Hansen

Forside: Henrik Hansen
"Kirken set fra vandsiden"

Deadline for indlæg til næste nummer: 1. august

Konto: 6140 0004064737

Frivillige bidrag til bladet
modtages med tak på konto:
6140 0004064737

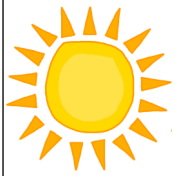
Synspunkter i bladet står for forfatterens egen regning og deles ikke nødvendigvis af redaktionen. Redaktionen forbeholder sig ret til at bearbejde og forkorte læserindlæg. Læserindlæg skal afleveres inden deadline og kan være skrevet i hånden, på skrivemaskine eller på pc. Billeder til indlæg skal være forsynet med tilladelse fra ophavsrettens indehaver.

Bladet udkommer i 730 eksemplarer og omdeles den 15. i marts, juni, september og december. Bladet uddeles gratis til alle fastboende på Jungshoved inkl. i Lundegård og i Skovhuse. Bor du uden for Jungshoved, og vil du gerne have bladet tilsendt, koster det 250 kr./ år for de fire numre.

Bladet udgives af Jungshoved Menighedsråd, Jungshoved Lokalråd og Styregruppen for Jungshoved Skole.

© Bladet Jungshoved.

Svanemærket tryksag
5041 0826 LaserTryk.dk

Nu blomstertiden kommer med lyst og ynde stor,

sig nærmer bliden sommer,

da græs og urter gror,……

Tekst: Israel Kolmodin, 1695

Med disse strofer byder bladet sommeren velkommen. Bagsidekalenderen på bladets juni nr. i 2021 var meget kort. Helt anderledes ser det ud i år. Foruden de mere faste aktiviteter byder Folkeparken nu ind med en lang række gode tilbud, hvor vi kan mødes til dans, sang, fortællinger, fællesspisning og til aktiviteter med udgangspunkt i naturen. Der bliver også igen lejlighed til at vandre Jungshoved Rundt og til at mødes på en tur i Bønsvighoved Skov. På kirkesiderne har vi den store glæde at kunne bringe to fine artikler, som vi har modtaget. En om Ove Gjedde, lensmand på Jungshoved, som har sat sig et evigt minde ved at skænke kirken to alterstager, og en om billedhuggeren Johannes Wiedewelt, som er mesteren bag de to sarkofager i kirkens tårnrum

Vi ønsker alle en god god sommer- måske ses vi!

Kontakt

Jungshoved Lokalforum	Steen Hansen	24 69 98 46
Jungshoved Menighedsråd	Kirsten Thomsen	41 41 43 75
Styregruppen for Jungshoved Skole	Lise Jacobsen	24 45 31 47
Vicevært for skolen	Niels Holger Wermuth	21 45 82 83
Jungshoveds Børn	Carina Hansen	24 84 85 14
Strandjagtforeningen	Morten Larsen	24 83 97 76
Pensionistforeningen	Holger Christensen	28 89 58 13
Fritidsfiskerforeningen	Gert Jensen	40 40 91 70
Forsamlingshuset	Morten Larsen	24 83 97 76
Biblioteket, Jungshoved Skole	Anne Okholm	28 33 76 76
Kontakt til lokalpolitiet	Henning Delf Nissen	40 38 39 81
Sognets hjemmeside	jungshovedkirke.dk	
Forsamlingshusets hjemmeside	jungshovedforsamlingshus.dk	
Jungshoved miljøgruppe	jungshovedmiljoegruppe@gmail.com	
Hjemmesideredaktionen e-mail	redaktion@jungshoved.net	
Lokalrådets hjemmeside	www.jungshoved.net	
e-mail:	jungshoved.lokalforum@gmail.com	

Delebussen Frøen bestilling:
(Ma-Fr fra kl. 9 og kl 13) 60 52 78 89 | Frøens administration www.jungshoved.net/delebus | e-mail: froepasser@gmail.com | Eller ring til Henning Delf Nissen 40 38 39 81 eller Jørgen Svendsen 53 80 28 56

LØST OG FAST

3. marts landede storken i Stenstrup og fortalte, at der var kommet en lille ny pige til byen. Velkommen til Vigdis.

8. marts kl. 9.03 sendte Sune Madsen en SMS- "Der går nogle og tredive traner nede i mosen lige nu! Meget flot sammen med kvæget. Sune"- Vejret var tåget den dag, men ser man rigtigt godt efter på fotoet, kan man nok se dem. Et dejligt syn, måske vil de yngle i Ræveholms mose en dag.

○

30.marts faldt årets første sne på Jungshoved. Det så ikke ud til at påvirke de nyudsprungne påskeliljer.

○

Søndag 3. april holdt vi affaldsindsamling og 27 friske børn og voksne fik gjort halvøen ren. Der blev indsamlet 71 kg, heraf bl.a. 59 dåser og 8

flasker. Tak til alle for en fin indsats.

Jungshoved Lokalforum, Lise Jacobsen

○

Sydsjællands Kulturteater spiller i år forestillingen "Degnen i Kragevig" i Faksinge Byskov. Det sker d. 17.,18., og 19. juni. Stykket er en dramatisering af den humoristiske og meget læseværdige roman af samme navn. Romanen foregår på og omkring Jungshoved under svenskekrigen i 1658. Hovedpersonen er dog ikke Gøngehøvdingen, men en ugudelig og kvindekær degn, som kommer på kant med både svenskerne og snaphanerne. I romanen optræder kendte stednavne fra og omkring Jungshoved - Tjørnehoved Skov, Nihøje, Ræveholms mose, Noret. Stenstrup, Lundegård m.fl.

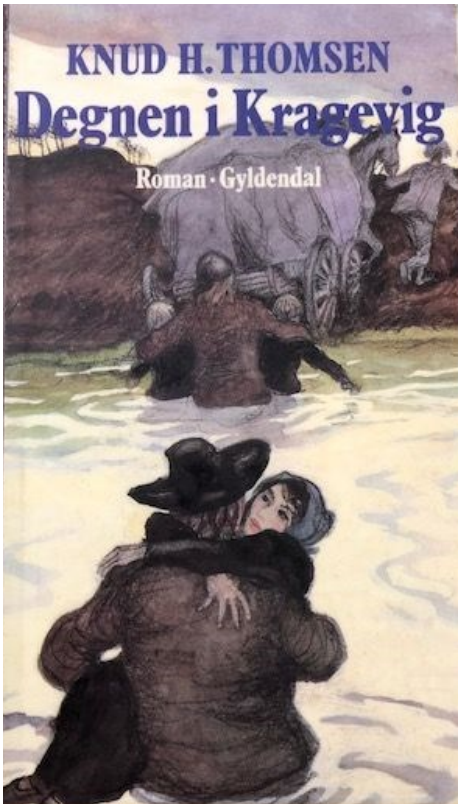
Billetter til forestillingen kan købes på www.billetten.dk

○

For få år siden kunne man godt føle, at der var storudsalg af huse på Jungshoved. Sådan er det heldigvis ikke mere. 22. april var der fem huse til salg.

○

I det sidste nummer af "Fugle og natur" læste jeg for nylig om solsorten. Det er Danmarks mest udbredte ynglefugl. Tidligere var den en sky og ret sjælden skovfugl. Nu har den fundet ud af, at vi mennesker ikke er helt så

farlige, som den troede, og nu bor den lige op og ned ad os- i haver og parker. Den synger så dejligt fra januar til lyset slukker ud på efteråret. Man kan næsten tro, at når den efterligner alt fra brudstykker af klassiske værker til pop og ringetoner fra mobiltelefoner i sit sangrepertoire, så er det for at glæde os med sin sang. Da jeg var dreng, havde vi en hund, som vi kunne kalde til med et langt fløjt. Det fløjt lærte en af havens solsorte, og skabte herved stor forvirring for vores stakkels hund.

○

I 1954 fik byen Jungshoved sit navn. Indtil da havde byen ikke haft noget navn. Det var den daværende sognekasserer, der ansøgte Indenrigsministeriet om at byen måtte hedde Jungshoved. Det fik han afslag på. Stednavnet Jungshoved var allerede i brug som navnet på hele halvøen. Derimod kunne man godt godkende navnet, Jungshoved By. Sådan blev det. Vordingborg kommune har nu udskiftet de gamle byskilte, men nu er -BY gledet ud.

Knud Jacobsen

Jungshoved før og nu

Præstø Lokalhistoriske Arkiv

Jeg havde gerne købt „Maderne", for jeg var lykkelig derude...

Uddrag fra Præstø Avis d. 29. okt.1964 i anledning af Gdr. Aage Nielsen, 'Staureby Nygård's 60-års fødselsdag

Aage Nielsen ()stående) med sine høns, omkring 1925-35

Man kalder det et eventyr, andre bruger udtrykket 'karriere', men ingen af delene eller begreberne synes jeg passer og dækker. Karriere er et grimt ord, fordi det ofte siges i en forkert betydning, og eventyr, ja hvad er det egentligt man kalder for et eventyr. Jeg har oplevet en lykkelig tid, et interessant liv, hvor det ofte har været en meget stor indsats, der skulle præsteres, før man kunne se, om det eksperiment man havde indladt sig på ville lykkes, om det ville falde i tråd med de beregninger, der naturligvis har måtte foretages forud for indsatsen.

Det har tidligere været god latin, at man skulle have pengene, før man skabte nye produktionsgrene, eller foretog en investering, men det gælder ikke længere. Jeg var ikke nået ret langt, hvis jeg skulle vente til jeg havde midlerne, konstaterer gdr. Aage Nielsen, 'Staureby Nygård', der i en samtale fortæller om sit liv - fra barndommens dage i Mern Nedermark, hvor han fik øgenavnet 'Lille høne', til eneboertilværelsen på øen 'Maderne' der ligger i indløbet til Præstø fjord og videre til fabrikantvirksomheden på Staureby Lyng, hvor han nu driver et mønsterlandbrug, præget af usædvanlig alsidighed.

Anledningen til samtalen med gdr. Aage Nielsen, er den forestående 60-års fødselsdag. Aage Nielsen er født i Mern Nedermark, hvor hans far fhv. gdr. Christoffer Nielsen, Møllevang, drev et mindre landbrug. Mine forældre begyndte at beskæftige sig med fjerkræavl i Nedermarken, fortæller Aage Nielsen, og det var den gang i mine drengeår - noget ganske usædvanligt. Høns betragtedes som et ringeagtet kræ. Vi børn blev indpodet denne interesse for fjerkræavl lige fra vi kunne begynde at hjælpe til, men vi måtte sandelig også høre for

det, som vore forældre havde påbegyndt. Det var nemlig så ualmindeligt, at min bror Viggo (senere gdr. Viggo Nielsen, Møllevang) og senere jeg fik påhæftet øgenavne 'Store Høne' og 'Lille Høne' i skolen, men sådan var det nu engang og er vel stadigvæk. Det er den gamle historie om, at de aparte skal kanøfles, men det fratog os ikke interessen for fjerkræ. Nej da, tværtimod, for min far fortsatte efter købet af 'Møllevang' i 1917, og for mit eget vedkommende har hønseavlen så at sige været en del af mit erhverv op gennem årene - bortset fra en kortere periode.

Hønsefarmer på en øde ø...

Ungdomstiden blev det næste kapitel, hvor man fik lejlighed til gennem forskellige pladser at få set sig om. Jeg havde to gode højskoleophold på Kerteminde Højskole og Roskilde Højskole, hvorfra jeg endnu mindes magister Jens Rosenkjær og hans foredrag, som gav een indhold for hele livet.

Så når vi frem til 1927, hvor jeg etablerede mig selvstændigt. Det skete på øen 'Maderne', hvor jeg lejede et hjørne af området, der dengang var forpagtet af min onkel, bagermester Nielsen, Præstø. Jeg opførte et stort hønsehus og begyndte at drive såvel hønse- som gåse- og fåreavl på øen. Der var fortrinligt til alle tre produktioner.

Var det en eneboertilværelse, - ja måske. Men der var vidunderligt derude, det var virkeligt som at leve med og i naturen. Virker det søgt, når jeg siger, at de 5 år hører til de lykkeligste i mit liv? Jeg ville have købt øen, men Stampenborg Gods ville ikke sælge. For var købet gået i orden, ville jeg aldrig være flyttet derfra, men havde udbygget produktionen og anlagt en bro til fastlandet. Nåh, men så blev jeg forlovet og i 1932 forlod jeg 'Maderne' og forsøgte at købe 'Kohavegården'. Det lykkedes desværre ikke i første omgang, men først 10 år senere.

I stedet overtog min kone og jeg en mindre ejendom på Lyngen, hvor vi fortsatte med fjerkræavlen. Men efterhånden blev der købt en del jord til, således at vi nåede op på 22 tdr. land, men det var ikke det helt ideelle, for vi havde ikke arealet samlet. Så vi gik igen på jagt efter en anden gård.

Industrien på Staureby Nygård

Tæt ved vores ejendom lå Staureby Lyng. Oprindelig en højmose, der rejste sig over den øvrige 'ø', som Jungshoved blev kaldt. Tiden og menneskers brændselsbehov ændrede dette forhold. Tørveskær gennem århundrede sænkede Lyngen, der kom til at ligge som en sump. Hele området, der er på ca. 100 tdr. land var i trediverne blevet købt af gdr. H. P. Hansen, 'Vangsgård', der påbegyndte en afvanding, med dyrkning af området som mål. H. P. Hansen

opførte den oprindelige 'Staureby Nygård' og flyttede i nogle år ud på Lyngen.

Da anden verdenskrig brød ud, kom hele området, der i sin favn gemte noget af den bedste tørvejord i landet, til at stå i en anden belysning, og jeg lejede mig ind på en del af Lyngen med en tørvemaskine. Dermed var begyndelsen skabt til en af de helt store formbrændselsindustrier, hvis omsætning gennem krigens år blev af meget anselige dimensioner.

I begyndelsen var det formalt tørveskær, vi lagde an på, fortæller Aage Nielsen, men i 1943 fik jeg tilbud om at købe 'Staureby Nygård'. Til det skal lige indskydes, at jeg året forinden havde købt 'Kohavegården', hvor det dengang var min mening at vi skulle flytte til. Jeg ville gerne ud ved en yderside.

Efterårets storladne og betagende farvepragt.

De gamle bøgetræer har indenfor de sidste 20 år været vidne til en udvikling på 'Lyngen' så fantastisk, at den ganske opvejer, hvad århundreder formåede at ændre strukturelt!

Aage Nielsens landbrug på 'Staureby Nygård' bærer i høj grad præg af alsidighed. Gården besøges hver sommer af et utal af selskaber fra ind-og udland, der her har mulighed for at bese et landbrug, der er skabt med fremsyn, ved fornuftig udnyttelse af mekaniseringen og udstrakt anvendelse af rationalisering. Hønsene er atter kommet i højsædet. På gården er der ca. 9000 høns i gennemsnit året igennem. Rugeriet har en kapacitet på 35.000 æg, og der foregår opdræt af avlskyllinger i en større målestok, så stor, at svineavlen, der i nogle år var betydelig på 'Staureby Nygård' nu helt er fortrængt. I stalden står 52 smukke og højtydende jerseykøer og opdræt, og som den nyeste produktionsgren, har Aage Nielsen optaget minkavlen.

Formbrændsel afhentes med hestevogne

Det har været min store interesse i en del år, fortæller han, da vi besigtiger hans store minkhal, opført sidste vinter af gårdens medarbejdere. Hallen kan rumme ca. 450 avlshunner, og det er Aage Nielsen selv, der har udarbejdet tegningerne til denne 'avlsstald', som er bygget så praktisk og rationelt, at det har medført, at minkpasseren er i stand til at påse det dobbelte antal dyr. Denne avlsgren blev først taget op i 1960, hvor begyndelsen blev lagt med 30 avlshunner, der nærmest var 'prøveklude' for eksperimentet, og som det er lykkedes at få indpasset i gårdens øvrige drift. Den gamle Tørvelade er blevet udbygget og under dens tag er hele gårdens kornsiloanlæg og tørringsanlæg opbygget. En Tørvegård har ændret karakter fra at være et industricenter, til en landbrugsbedrift af de interessante - et sted, hvor der virkeligt sker noget.

I slutningen af samtalen berørtes også de fremtidige muligheder i dansk landbrug, den unge landmands chance for at skabe sig et udkomme ved sin bedrift.

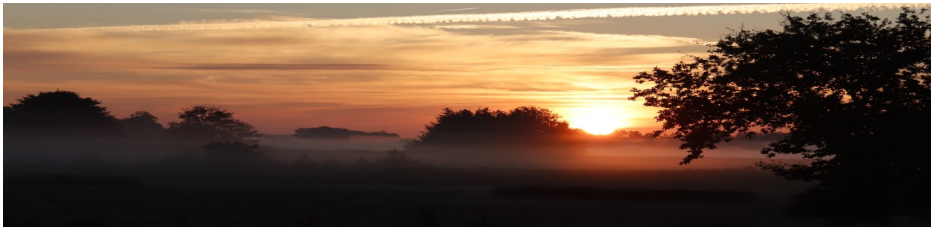
Jeg troede ikke, at dansk landbrug skulle opleve en krise, på nogle områder langt værre end krisen i trediverne, men da var jeg for optimistisk, sagde Aage Nielsen, nu er der begyndt at ske en vending i dette forhold, selv om det ikke er tilfredsstillende forhold, så er vi nået et stykke frem.

Jeg tror på fremtiden i dansk landbrug og for dansk landbrug, også uanset, hvordan det vil stille sig med 'fællesmarkedet' og landbrugets eventuelle placering i dette store marked.

På den anden side så tror jeg, at fremtiden vil have en nøje sammenhæng med den unge landmands evne og mulighed for at udnytte planteavlsproduktionen i sit kvægbrug- eller fjerkræhold. Jeg tror på dansk landbrug, mere i dag, end jeg har gjort i en årrække ○

Automobil på Maderne, Aage Nielsen bagerst og med stråhat bagermester Ole Nielsen Præstø

Sidste nyt fra Jungshoved Pensionistforening

Når jeg nu skriver her til bladet, så er det ikke sidste nyt fra pensionistforeningen, men fra mig. Som mange nok allerede ved, er jeg trådt ud af bestyrelse pga. sygdom, men jeg vil gerne takke jer alle for nogle dejlige år i foreningen. Det har været en spændende tid og dejligt at arbejde sammen med bestyrelsen og alle der hjælper foreningen, det være sig fester, arrangementer, bankospil osv. Ved bankospil kunne det ikke lade sig gøre uden jeres hjælp, jeg tænker på opstilling af borde og stole, opråb af tallene ved banko, uddeling af gevinster, kaffekopper, oprydning efter kaffe og meget andet. Det var selvfølgelig derfor Holger gerne ville have udvidet bestyrelsen, men jeg er sikker på, at alle står der igen, når vintersæsonen nærmer sig.

Når I læser dette blad, kan jeg fortælle, at vi har været på Christiansborg. Vi spiste frokost i Snapstinget og fik derefter en guidet rundvisning. Efterfølgende kørte vi en dejlig tur rundt i København, hvor Per fra Fladså Turist fortalte om de ting vi kørte forbi - meget spændende. Vi kørte til Dragør, hvor vi fik kaffe og kage på et hotel nede ved havnen. Det var en rigtig dejlig tur og skønt at se bussen fyldt op med 48 glade mennesker.

Jeg kan oplyse, at der stadig er ledige pladser til vores næste ture, se vores program.

Fremover bliver det vores nye formand som kommer til at skrive her i bladet, tag nu lige så godt imod ham som I gjorde mod mig.

Med disse ord vil jeg sige mange tak til jer alle.

Tonny

Bladet uddeles gratis til alle fastboende på Jungshoved inkl. i Lundegård og Skovhuse.

Bor du uden for Jungshoved og vil gerne have bladet tilsendt med Post Nord , koster det 250 kr./år for fire numre. (portoen udgør 160 kr.)

Bor du i Præstø by og vil gerne have bladet bragt af en frivillig omdeler, koster det 125 kr./ år for fire numre. Nye abonnementer tegnes ved henvendelse til Knud Jacobsen knudjacobsen@gmail.com/ tlf. 22 21 55 25

Sydkysthaven har fået vokseværk

Efter en rigtig god start sidste år med masser af lokal opbakning, har vi i år valgt at lægge alle vores kræfter i at få Sydkysthaven til at vokse. Det betyder at Frederik nu også er fuldtid i haven, og vi har brugt det meste af vinteren samt foråret på at etablere nye bede, lave hjemmeside, opsætte en større drivhustunnel, montere automatisk vandingssystem og indgå aftaler med nye køkkener.

Først og fremmest har vi udvidet vores dyrkningsareal til fem gange størrelsen af sidste år, så det meste af baghaven nu er blevet inddraget til dyrkning af grøntsager. Mht. drivhustunnellen er vi gået fra en tunnel med plads til 30 tomatplanter til nu at have plads til 160 planter samt agurker. Den nye drivhustunnel giver også mulighed for at udvide sæsonen, så vi kan have grøntsager klar til høst tidligere samt senere på sæsonen. Det betyder længere høstsæson, og det er vi rigtig spændte på at komme i gang med.

Selvom man som bekendt godt kan blive lidt øm af vokseværk, er det også rigtig dejligt, da det giver flere muligheder at blive større. Med stør-

re dyrkningsareal kan vi nu tilgodese endnu flere kunder, restauranter såvel som private. Udover de lokale restauranter vi samarbejdede med sidste sæson, har vi i år også indgået et spændende samarbejde med køkkenet på Herlufsholm Kostskole, der dagligt laver mad til 600 elever på skolen. Eleverne der har hjemkundskab på skoleskemaet skal ikke blot spise vores grøntsager, men skal også et smut forbi haven, så de kan lære lidt mere om grøntsagernes vej fra jord til bord. Det glæder vi os meget til.

Efter mange forespørgsler vil vi forsøge at gøre det lettere for vores privatkunder at få fingrene i vores grøntsager. Derfor prøver vi i år kræfter med en lille selvbetjent grøntbutik på vores adresse. Grøntbutikken har åbent fredag og lørdag i tidsrummet kl.10-18 frem til december måned og ligger på Roneklintvej 25.

Markedsdagene har vi valgt at fokusere på Bondemarkederne på Oremandsgaard Gods. Det er første lørdag i hver måned kl. 11-14 frem til december måned, og der er i år endnu flere spændende lokale producenter at møde.

Vi afholder igen i år åben havedag i løbet af sommeren. Det var en stor succes sidste år, og vi håber at se lige så mange søde gæster i år. Datoen bliver offentliggjort på vores nye hjemmeside www.sydkysthaven.dk

Vi håber meget at se jer i løbet af sæsonen.

De bedste sommerhilsner fra

Charlotte og Frederik, Sydkysthaven

Foto fra instagram (@sydkysthaven)

En varm hvirvelvind af idéer i Bønsvig

På besøg hos Adam.

På en af årets tidligste forårsdage besøger jeg filmfotograf Adam Jandrup, som er flyttet til Bønsvig for et par år siden. Vi har aftalt at snakke sammen om, hvad der har ført ham til den lille landsby Bønsvig i det Sydsjællandske.

Så længe Adam kan huske, har han fotograferet, alt er blevet fotograferet – lige fra barnsben af. Men med årene tiltrak levende billeder sig efterhånden mere og mere af hans opmærksomhed og dermed hans tid. Det blev til en seriøs interesse, som gjorde det nødvendigt at lære mere om lyssætning. Det lærer man ved at gøre det, for der er ikke en egentlig uddannelse; man uddanner sig hos en lysmester. Efter mange års arbejde som freelance filmfotograf voksede ønsket om at slå sig ned et sted tæt på natur og i rolige omgivelser. Flere besøg i Bønsvig gjorde, at han efterhånden rettede sin opmærksomhed mod landsbyen og Jungshoved. Da et af

husene i landsbyen blev sat til salg, slog han til.

Ida og Palle solgte ham murermesterhuset i Bønsvig. Det blev bygget i 1902, så han gik i gang med at renovere: "Det passede mig egentlig meget godt, for jeg havde lyst til at finde et sted, hvor jeg kunne lave mit eget sted altså uden at bygge noget nyt men have noget gammelt med sjæl og så give det mit eget udtryk." Mange vægge er derfor fjernet i underetagen, så et køkkenalrum nu er centrum i huset ikke mindst med en stor masseovn, som er hjertet i hele huset. Derfor sidder vi nu ved bordet i køkkenalrummet og snakker sammen over en dejlig kop te lavet på urter.

Masseovnen – husets hjerte – gør et stort indtryk på mig; den står som en hvid muret og massiv søjle midt i køkkenalrummet med to murede bænke, der er bygget sammen med ovnen. Den varmer hele huset op med kun én optænding en gang i døgnet. Varmen trænger ud i den massive søjle, og "massen" holder på varmen i lang tid, efter at ilden er stoppet med at brænde. De to murede bænke trækker også på varmen, så man kan sidde med en dejlig lun bagdel ved spisebordet.

Forbrændingen er meget effektiv, fortæller Adam, ovnen brænder meget rent; der er meget træk i den, så den brænder alle gasser og partikler af, der kommer ingen røg op fra skorstenen. Konstruktionen bygger på en gammel russisk tradition for opvarmning af huse. Det giver huset en speciel atmosfære, hvor gamle traditioner møder ny boligindretning, så huset får sjæl. Huset skal "ånde," som Adam siger, og dét gør det.

Vi går ovenpå, hvor alt er renoveret med træ, så duften af frisk fyrretræ breder sig over hele husets 1. sal sammen med en pragtfuld udsigt over Østersøen. Alt er hjemmegjort og med sunde materialer. Den selvgjorte renovering har taget tid, skridt for skridt efterhånden som materialer, økonomi og energi har gjort det muligt.

I starten af den omfattende renovering var et lille telt på grunden først hans bolig Så blev det en campingvogn og derefter udestuen, men nu

halvvejs igennem renoveringen er han langt om længe kommet så langt, at det er muligt at flytte ind.

Husets varme atmosfære mærker jeg straks, da jeg træder ind gennem døren; det er en atmosfære af nænsomhed over for natur og historie.

Udenfor går vi over i den store lade med et bryggers fyldt med urter og fuld gang i fermentering. Laden bærer præg af de mange aktiviteter fra den omfattende renovering. På sigt er det imidlertid visionen at stille rammer til rådighed for forskellige aktiviteter, sådan at stedet som helhed også kommer til at "ånde." Det skal ikke kun bruges til én bestemt slags aktiviteter.

En dejlig lille kat smutter lige ind i bryggerset, da vi kommer gennem laden. Ved siden af en stor køkkenhave går en enlig andrik, som heldigvis ikke er så alene endda, fordi den tror, den er en høne, der er i fint selskab med alle de andre høns; den snakker konstant, siger Adam.

"Så kan vi kigge udenfor, det er jo også en historie; jeg har 2 hektar land, lige nu skal det bare ligge brak, men jeg drømmer om måske at anlægge en lille sø, plante nogle flere træer, så det bliver et levende miljø, og her vil jeg anlægge en skovhave." Det er en naturlig have, hvor man starter et specifikt økosystem med en naturlig cyklus; man kickstarter den naturlige cyklus, så tager den fat, og over en tiårig periode udvikler det sig af sig selv og bliver et sted fyldt med frugttræer, nøddebuske, bærbuske, urteplanter og vilde planter – alle slags traditionelle, mindre traditionelle og gamle traditionelle planter, som er ved at gå i glemmebogen.

Naturen skal have plads til at udfolde sig, og når køkkenhaven og skovhaven finder sin form, er det drømmen, at andre mennesker, måske børn, kunne komme og nyde stedet, fortæl-

ler han. Det moderne vestlige menneske har bevæget sig alt for langt væk fra naturen, naturen bliver sat op på en piedestal, som en form for teater; man går ud og ser på naturen, ser på et træ, lægger sig i en park på en græsplæne: "Vi behandler ikke naturen godt men lider af en angst for den, både den inde i os selv og den udenfor, så vi forstår den ikke men kæmper imod den for at tæmme den. Jeg tror, vi begår en stor fejltagelse."

Det var ture i skoven og naturen i Bønsvig og på Jungshoved, som førte til beslutningen om at bosætte sig i landsbyen – fordi det føles som et sted med en dejlig energi. Det er en særlig oplevelse, når man drejer ind på halvøen. Man kan simpelthen "mærke det," som han siger – energien, menneskene og naturen. "Når jeg kører herud på halvøen, er det en følelse af, at man slapper helt af, at der er en god energi, natur og ro." Og menneskene har været helt fantastiske at lære at kende: "Jeg er blevet taget så godt imod, alle er åbne, og der er højt til loftet."

Det har været en sjov oplevelse at

lære Adam at kende og dermed hans nye sted i Bønsvig. Det indtryk, jeg står tilbage med, er et menneske med megen energi, mange ideer og en stor kærlighed til naturen. Det er som at møde en varm hvirvelvind, der kan puste liv i de mange ideer. Vi aftaler at mødes igen, når han er længere fremme i de mange projekter.

Baseret på en samtale med Adam

Sisse Siggaard Jensen

Nyt fra Jungshoved Skole

ÅBENT HUS 9. APRIL 2022

Endelig kunne vi slå dørene op til Åbent hus i skolen efter to år med aflysning på grund af Corona.

Mere end 70 frivillige viste dagen igennem, hvad skolen bruges til om vinteren. Mere end 200 gæster kiggede indenfor. Tak til jer alle.

I gymnastiksalen kunne man opleve yoga, gymnastik, Tai Chi og petanque- og selv være med, hvis man havde lyst. I omklædningsrummet var indrettet café med salg af mad og drikke. Madholdene stod for nybagte boller med lækkert pålæg og spiseklubbens "piger" sørgede for lækre kager og passede salget.

I Østlokalet var et overdådigt forårsmarked med de fineste påsketing og meget flotte blomsterdekorationer. Blomsterpigerne donerede deres overskud til skolen, tusind tak. Gik man videre ind i Den gamle Lærerbolig kunne man møde knipleholdet med deres fine og yderst indviklede håndarbejde og tage en snak med syholdet og strikkecaféen. Også her fremstilles mange fine ting, alt fra små sokker til kjoler. Samtidig kunne gæsterne se boligen, som lejes ud til overnatning.

I Vestlokalet havde lokalarkivet en udstilling af billeder fra Jungshoved bl.a. gymnastikbilleder og billeder fra besættelsen. Der kommer mange gode snakke i gang, når folk bliver mindet om fortiden. Man kunne også møde Foreningen Norden, Lokalforum, Bladet Jungshoved og legestuen Frie Liv. Som en af de frivillige sagde efterfølgende: "Det er længe siden, at jeg har talt med så mange mennesker på en formiddag"

I Biblioteket og vævestuen kunne man prøve at væve, se eller købe nogle af deres smukke værker eller låne en bog. Biblioteket har et meget stort udvalg af gode bøger. På første sal var der hygge hos Strandjægerne omkring billardbordet, i køkkenet blev der arbejdet på at holde caféen i gang, og i stuen var der kreativt værksted for børn. Her var der hele dagen børnefamilier i gang med påskekyllinger, hønsegårde og skattejagt. Vinder af et stort påskeæg blev Viggo fra Solsortevej, tillykke.

I skolegården kunne man møde det lokale politi, der kom med en patruljevogn. Der var masser af blå blink, og man kunne tage en uformel snak med betjent Suzy.

Tak for jeres opbakning til skolen – har du fået en god idé til en ny aktivitet, så hen-

vend dig gerne til styregruppen. Velkommen til en ny sæson 1. oktober. Lige nu har vi udlejningssæson og holder livet i skolen og økonomien vedlige.

Andet nyt fra skolen: I styregruppen for Jungshoved skole, har vi desværre mistet et mangeårigt medlem, nemlig Lise Særslev, som døde i februar. Lise vil blive savnet for sin positive tilgang til alt, hvad der foregik i skolen. Hun var selv aktiv som igangsætter, underviser og tovholder på bl.a. tegnehold, malehold og strikkecafé. Sidstnævnte fortsætter heldigvis med Hanne Hansen som tovholder. Ære været Lise Særslevs minde. *På vegne af styregruppe, Lise Jacobsen.*

Generalforsamling og åbent hus

Først TAK – tak til alle jer som bidrager med en stor eller lille indsats til fælles bedste. Det tæller når vi hjælpes ad til generalforsamling og til det store flotte åbent hus-arrangement.

Det kan virkelig mærkes at livet er vendt tilbage i Egnshuset Generalforsamlingen er vel overstået, og vi har fået konstitueret en ny bestyrelse. Ikke så mange ændringer – og så alligevel. Mariane Kristensen, som for tiden arbejder på Grønland, har valgt at trække sig fra bestyrelsesarbejdet. Tak til Mariane for indsatsen både i bestyrelsen og flere udvalg.

Ove Toftbjerg blev valgt ind som nyt bestyrelsesmedlem og Sanne Wittrup blev valg som ny suppleant til bestyrelsen. Godt med nye kræfter til alle de mange ideer og planer vi har i vores handlingsplan. Du kan finde handlingsplanen på vores hjemmeside, og her ligger også opsamlingen på den forgange periode i beretningen fra bestyrelsen.

Efter generalforsamlingen havde borgmester Mikael Smed tilbudt at holde et indlæg. Det blev et meget engageret indlæg om, hvordan vi får mere natur på Jungshoved. Der er mange gode og spændende initiativer på vej, hvor det primært er private lodsejere, som har taktstokken, mens kommunen sørger for at understøtte og facilitere. Det bliver meget spændende at se de næste år, hvor meget der kan realiseres – men godt ser det ud.

/Steen Hansen

Nyt fra Lokalforums udvalg vedrørende turisme og bosætning

Møde om turismenetværk

Onsdag d.23.marts holdt vi et velbesøgt møde med 20 deltagere i Jungshoved Skole.

Alle fortalte først utroligt inspirerende og engageret om deres "virksomhed" og tanker for fremtiden.

Efter denne runde havde Rasmus Evind* et spændende oplæg om de mange muligheder, der er for at blive set og kendt. Og ikke mindst om de muligheder, der er for at få hjælp. Også Henrik Vestergård fra Præstø Handel- og erhvervsforening deltog.

Der var en god snak med masser af ideer, som bl.a. Rasmus og Henrik tog med sig.

Desuden kom der flg. ud af mødet:

Alle har fået en liste over overnatningssteder, som kan være rar at have tæt på, hvis der kommer gæster, man desværre ikke selv har plads til, men gerne vil hjælpe.

Det gode samarbejde med Postbåden Røret fortsætter og udvides med nye oplevelser.

Har du et arrangement, kan det lægges på Kultunaut, og det vil så kunne ses på Kultunauts egen side, på kommunens hjemmeside under oplev og på Sydkyst Danmarks hjemmeside/Præstø Fjord.

Destination Præstø Fjord er en underside på Visit Sydkyst Danmarks hjemmeside og Rasmus modtager gerne mange flere oplevelser, tilbud etc. https://www.sydkystdanmark.dk/praestoefjord

Der arbejdes på at få Turistinformation i Købmandsgården- Rasmus tager sig af det.

Der kan linkes til Destination Præstø Fjord og www.jungshoved.net på ens egen hjemmeside ligesom Destination Præstø Fjord kan linke til Jungshoveds hjemmeside.

Jungshoved Lokalforum

Vi skal værne om vores skønne område, have turisme med omsorg for natur og beboere og gerne sprede turister til mange forskellige steder.

Der blev talt om spisesteder, cykelservice, samarbejde med delebussen Frøen, markedsføring af steder med salg af lokale råvarer, skiltning, camper P pladser i Præstø By o.m.m.

Der blev orienteret om muligheder for tilskud til projekter.

Et lille udvalg blev nedsat til at arbejde videre med de mange tanker. Udvalget består indtil videre af Charlotte, Frederik, Mads og Lotte. Der er plads til flere, som måtte have lyst. Mads (Købmandsgården er tovholder og indkalder til 1.møde)

** Rasmus er bl.a. formand for Præstø Handel- og erhvervsforening, en af tre city managers i Vordingborg Kommune, bestyrelsesmedlem i House of Møn, klynge medarbejder i destination Præstø Fjord, hvor han servicerer Sydkyst Danmark med info https://www.sydkystdanmark.dk/praestoefjord og ejer af Sweet and Coffee i Præstø*

Nyt fra Blomsternes halvø, Jungshoved Lokalforum

Mange tusind påskeliljer, krokus og skillaer, plantet af frivillige på Jungshoved, har spredt masser af glæde i de seneste måneder. Snart er det tid til at plante blomster i de mange kummer rundt omkring på halvøen. Vi har mere end 20.

Igen i år har vi søgt og krydser fingre for, at vi får pengene til indkøb af planter bevilget af kommunens pulje vedrørende frivillighed og nærdemokrati.

Får vi penge til blomster, håber vi, at vi igen i år har blomsterpassere, så vi kan sprede glæde for lokale og turister rundt omkring på halvøen. Når vi har fået svar fra kommunen, skriver vi ud til jer, der tidligere har passet blomsterkummer, men andre er meget velkomne til at melde sig,- der er brug for mange hænder sommeren over.

Mange venlige hilsner Blomsternes halvø- udvalget ,Valborg, 21 70 39 14 og
Lise 24 45 31 47

Tur til Bønsvighoved Skov med fokus på områdets botanik

Tiden omkring Skt. Hans er kendt for sit blomsterflor. Så det er oplagt at gå en tur i skoven og på strandengen ved Bønsvig netop der. Vordingborg Kommunes naturvejleder Christina Kaaber-Bühler vil fortælle om en række af de arter der er kendt fra området. Vi nyder det smukke landskab langs kysten og vil høre mere om hvad det betyder, at en skov er lagt 'urørt'.

Turen er primært rettet mod voksne, men børn er velkomne. Noget af ruten kan være ujævn og måske fugtigt, så tag fornuftigt fodtøj på. Der er indlagt madpakkepause undervejs, så husk forfriskninger til pausen.

Foto fra strandengen foran lodshuset i Bønsvighoved skov, Blomstrende hvidtjørn.

Tidspunkt: Onsdag den 29. juni kl. 11-14.30

Praktisk: Husk praktisk fodtøj og madpakke og drikkevarer.

Mødested: Ved indgangen til skoven ved Bønsvigvej 31, 4720 Præstø - følg skilt til Svend Gønges Hule.

Parkering kan ske oppe på Bønsvigvej.

Spørgsmål kan rettes til: Naturvejleder Christina Kaaber-Bühler, 51 31 60 27/ ckaa@vordingborg.dk

Bladet kan købes i løssalg i Tissot & Koch boghandel, Købmandsgården i Jungshoved, Jungshoved Kirke og i bladkassen på gavlen af Jungshoved Skole. Pris pr. blad 20 kr.

Jungshoved – et sving ud i naturen

Vil du med på travetur? Jungshoved rundt?

SØNDAG 21. 8. 2021 kl. 10.00 fra Jungshoved kirke til ca. kl. 16.00 samme sted

Menighedsrådet serverer morgenkaffe til deltagerne i "Rejsestalden" ved siden af kirken fra kl.9.30 og venter med kaffe og kage samme sted, når vi kommer tilbage.

Jungshoved Rundt er blevet en tradition. Som tidligere år nøjes vi med at gå sognet rundt, og turen bliver ca. 22 km. Der vil blive pauser undervejs til afslapning, mad og drikke, måske et havbad og til at nyde de smukke udsigter.

Alle er velkomne. Medbring mad og drikke. Tag tøj og sko på, der passer til vejret.

Der vil blive sørget for servering af vand, frugt, kaffe/te og kage undervejs.

Pris pr. deltager: 25 kr. til at dække udgifter til servering.

Jungshoved Lokalforum

På kortet nedenfor kan du se ruten - og ikke mindst pausestederne!

Se mere på www.jungshoved.net under menupunkt vandreture. Her kan du også læse mere om området, turen går igennem.

I tilfælde af heldagsregn aflyses turen, og du vil blive kontaktet.

Meld dig på mail til lisejacobsen1@gmail.com eller på sms 24 45 31 47 senest 18.8. Tak.

Husk navn, adresse og tlf. nummer ved tilmelding, tak.

På vegne af Menighedsråd og Lokalforum, på gensyn Bent Pedersen og Lise Jacobsen.

Jungshoved Lokalforum

Vild med vilje dag i Folkeparken:

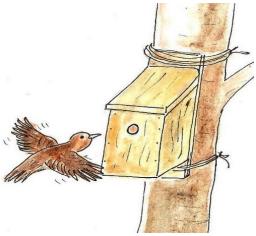
Lørdag 3. september kl.10.00-14.00

Kom og vær med til en hyggelig dag for alle aldersgrupper i Folkeparken, Jungshoved By.

Hør om "Vild med vilje" og vær med til at samle frø v. Christina Kaaber- Bühler, naturvejleder i Vordingborg kommune.

Vær med til at bygge fuglekasser til Folkeparkens fugle.

Vær med til at bygge insekthoteller til Folkeparkens insekter.

Medbring selv frokost og drikkevarer.

Medbring meget gerne kogler, tagrør og andre hule grene, mos, lerpotter, mindre stykker lerdrænrør, mursten med huller i og lignende til insekthotellerne. Og gerne hammer og lille sav, hvis du har.

Dagen slutter med pandekagebagning ved bålpladsen.

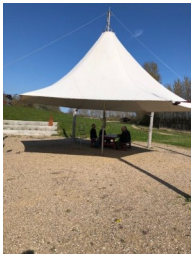
Tilmeld dig gerne til Bent: 24 80 08 32 eller Lise: 24 45 31 47 sms/ring.

På gensyn og venlig hilsen

Christina, naturvejleder og Jungshoved Lokalforums turudvalg v.

Marianne, Torben, Bent og Lise.

Nye priser i Delebussen Frøen

Brændstofpriserne er steget med ca 50 %. Alligevel er prisen for at køre med Frøen til Præstø på de faste ture til Præstø ma-fr IKKE steget.

Til gengæld er gebyret for at låne Frøen til privat samkørsel steget fra 2 til 3 kr/km.

Bliv endelig ved med at bruge Frøen både på de faste ture og til privat samkørsel - det kan betale sig, det er godt for Jungshoved, og det er godt for Vordingborg Kommune.

LÆS BLADET ONLINE

Alle de tidligere udgaver af bladet findes på:
https://jungshoved.net/tidligere-numre/

Sjov Sommer i Folkeparken

En arbejdsgruppe har sammensat et alsidigt program med mange spændende muligheder for fælles oplevelser. Sommeren igennem kan man f.eks. prøve kræfter med tre meget forskellige slags dans på folkeparkens dansegulv, der etableres til lejligheden. Hvad enten man er til argentinsk tango, skandinavisk folkedans, eller freestyle dans er der noget for enhver smag.

Alle er velkomne, uanset om man vil danse med, eller blot nyde synet af glade dansere og lyden af den dejlige musik.

Der vil også være dage med fortælling, foredrag, fællesspisning, musik, sang eller natur. Se mere i programmet nedenfor.

Vi håber, at rigtigt mange i alle aldre vil komme og deltage i de mange aktiviteter.

På gensyn, vi glæder os til at se jer.

Har du lyst til at deltage i planlægningen af kommende arrangementer i Folkeparken, vil du være meget velkommen. Skriv el ring til Mads el. Knud på: mchansen@mchansen.com el. knudjacobsen@gmail.com el.tlf.27526967 el. 22215525 og hør nærmere.

Lørdag 18. juni. kl. 11.00 - 12.00

"Kom til Funky Fællesskab med Dansedillen i Folkeparken.

Her kommer Marie fra Danse Dillen forbi med masser af sjov dans, fed musik og højt humør! ALLE kan danse med - programmet bliver tilpasset de fremmødte - så tøv ikke med at møde op. Det bliver stensikkert en sjov fællesaktivitet for alle fremmødte.

Der er 3 regler i Danse Dillen:

ALLE kan danse!

Man kan ikke danse forkert!

Dans styrker fællesskabet og gør dig glad!

Kom og test, om det passer, og om taget kan lette i vores Folkepark - tag venner, familie og naboerne under armen - vi ses."

Tilmeld de gerne til Mille på: milketherese@hotmail.com

Søndag 24. juli kl. 13:00- 14.30

Stenalderrock? Næh Folkedans.

En instruktør vil lede os sikkert og muntert igennem trin og bevægelser i dansen. Det er ikke kun børnene, der skal have benene i gang. Det er også forældrene, bedsteforældrene og tilfældigt forbipasserende, der bliver budt op til dans af vores instruktør. Musikken bliver leveret på stedet af et (forhåbentligt stort) antal spillemænd, der møder op med violiner, harmonikaer, basser og hvad, der ellers kan bruges til at spille dansemusik. Kom og vær med, vi ved godt hvorfor - DET ER NEMLIG UMULIGT AT VÆRE SUR, NÅR MAN DANSER!

Tilmeld dig gerne til Torben på: torbenstadenielsen@gmail.com el. tlf.22785970

Torsdag d. 11. august kl. 19.00 - 20.30

En forrygende tango under Jungshoveds høje sommerhimmel.

Grith Brygger og Lene Møller Hansen fra Præstø Danseforening vil instruere.

Mød gerne op kl.18.til picnic med medbragt og drikke inden dansen.

Tilmelding dig gerne til: mchansen@mchansen.com el. tlf. 27526967

Søndag d. 3. juli kl. 13-16 Frøens sommerfest *Se mere på side 27*

Jungshoved Lokalforum

Sjov Sommer i Folkeparken

Søndag 17. juli 2022 kl. 14.00

Elvis Presley i ord og billeder

Elvis Presley foredrag i Folkeparken ved Michael Houbøl og efterfølgende besøg i Valborgs stolthed - " Elvis museet " Skovvangsvej 2.

Tilmeld dig gerne til: vasc@mail.dk el. tlf.21703914

Lørdag 30. juli kl. 9.00 - 10.30

Morgensang i Folkeparken

Vi starter dagen med sang. Mogens Jacobsen og Bo Pagh vil spille til deres valg af morgensange. Medbring kaffe el the. Vi byder på nybagte boller.

Tilmeld dig gerne til: knudjacobsen@gmail.com el. 22215525

Torsdag 25. august kl. 18.00-20.00

Grillaften i Folkeparken

Jungshoved Skoles spiseklub byder på en hyggelig aften med sang og musik i Folkeparken, Vi tænder op i grillen og steger kød og pølser. Der vil være salater og brød til kødet. Medbring: bord, stole, service, bestik, glas og drikkevarer. Pris 75 kr. pr. voksen og 35 kr.pr. barn (4 - 12 år)

Tilmelding nødvendig til: knudjacobsen@gmail.com el. tlf. 22 21 55 25

Jungshoved Lokalforum

Sjov Sommer i Folkeparken

Lørdag 3. septamber kl.10.00 -14.00

”Vild med vilje”- dag i Folkeparken.

Jungshoved Lokalforums turudvalg inviterer til en hyggelig dag for alle aldersgrupper. Hør om ”Vild med vilje” og saml frø med naturvejleder Christina Kaaber-Bühler, vær med til at bygge fuglekasser og insekthoteller til Folkeparken. Medbring frokost og drikkevarer. Vi slutter dagen med pandekagebagning på bålpladsen.

Tilmeld dig gerne til Bent 24 80 08 32 eller Lise 24 45 31 47.

Søndag 18. september kl. 15.00 -17.00

Fortællinger i bålhytten og i ” spøgelsesteltet”

Historiefortælling er en af de allerældste kunstformer. Mennesker har altid fortalt historier til hinanden, og historierne er overalt. Denne søndag kan man i Folkeparken stifte bekendtskab med tre historiefortællere, der på hver deres måde fortæller om folk og fæ og verden omkring os. Medbring gerne drikkevarer vi byder på kage.

Ivar Trolle – Spøgelseshistorier kun for børn.

Ninna Nygård- Alfer, nisser, trolde, dryader og havfruer findes kun i eventyr….eller gør de?

M.C. Hansen – Sange og historier om Præstø Fjord

Tilmeld dig gerne til: mchansen@mchansen.com el. tlf. 27526967

Jungshoved Lokalforum

Præsentation af nyt medlem af Lokalforum

Et slag for klimaet.

Det var ret tilfældigt, at vi endte i smørhullet Jungshoved, da vores lille familie på tre og en kat i 2004 kiggede efter en sommerhusgrund ved vandet. Faktisk købte vi grunden tæt på Bønsvig Strand ubeset – for der var også rift om sommerhuse og -grunde dengang. Og det har vi aldrig fortrudt!

Vi fik kørt en lille beboelsesvogn herned og har siden da nydt områdets helt særlige ro og landlige skønhed i ferier og weekends – parallelt med at vi stille og roligt byggede vores sommerhus med det karakteristiske halvrunde tag – som min mand i øvrigt selv har tegnet

Sidste år forlod vi så København for good og flyttede permanent herned, samtidig med at jeg gik på efterløn efter 36 år som journalist. De allerfleste år har jeg skrevet artikler om energi og klima for Mediehuset Ingeniøren – med en afstikker på cirka 7 år som reporter for TV2 Lorry, som er regionalstationen i Hovedstadsområdet.

Jeg ved derfor en hel del om disse emner – i hvert fald ved jeg, at det haster med at gøre noget for klimaet, og at vi alle må bidrage. Derfor har jeg foreslået Lokalforum, at Jungshoved melder sig ind i klimakampen og udvider halvøens grønne image til også at gælde vores energibrug og energiforsyning – selvfølgelig i tæt samarbejde med de eksisterende arbejdsgrupper, der fokuserer på trafik, miljø og på mere natur.

Der er brug for at tænke tingene sammen og at gøre det intelligent og på fællesskabets præmisser, og her står Jungshoved stærkt. Jeg tror, at de fleste gerne vil være med til at gøre noget for klimaet, hvis det ikke er alt for svært eller meget dyrt – og det er min faste overbevisning, at dét godt kan lade sig gøre! Jeg har i hvert fald mange ideer i ærmet

Sanne Wittrup Petersen

Åben Havn

Lørdag 18. juni fra kl 10.

Jungshoved Kirkehavn

Vi er stolte af vor lille, hyggelige og fredede havn. Tæt på de historiske borgruiner og med kirken smukt beliggende som nabo.

Vor glæde vil vi gerne dele med jer. Derfor inviterer vi til åben havn. Tag picnic kurven med. Gå en tur og nyd omgivelserne.
Eller oplev det, som brugerne af havnen oplever: sejlads i forskellige fartøjer.

Lars fra Roneklint Kajak kommer også.

Vi byder velkommen om bord

Tilmelding til sejlture kontakt Per: per.moerch@mail.dk

Hvor vil I hen med postbåden i den forestående sæson 2022-?

Nye sejladser helt til Stege.

Postbåden Røret af Nyord ændrer i den kommende sæson rutesejladserne for at prøve, om rutesejladsen fra Nyord til Stege og til de sjællandske havne på Jungshoved og Kalvehave kan bære et større element af "oplevelses-tur" end hidtil.

Desværre har vi fra Rørets side ikke systematisk spurgt passagererne, hvordan deres udflugt var "skruet sammen", f.eks. om den blot gik til næste havn for at opleve dette sted med dets natur- og kultur og andre tilbud f.eks. om spisning eller indkøb. Eller om turen gik videre på cykel eller til fods eller med bus.

Røret har på den måde sejlet i blinde. Vi ved ikke, om vi sejler efter passagerernes ønsker og behov. Måske er der behov for sejlture, som vi slet ikke har blik for? I den kommende sæson, hvor rutesejladsen indledes med skoleferiens begyndelse søndag den 26.juni, vil vi derfor mere systematisk spørge passagererne om deres rejsemønster, uden at det dog bliver et større interview.

Hvis folk på Jungshoved har forslag til sejladser, vil I møde os som deltager i Stavreby havnedag lørdag den 11. juni.

Med Røret fra Stege til Jungshoved (eller modsat)

Rutesejlads har en logistisk binding, hvis den skal fungere: Folk skal kunne komme tilbage til udgangspunktet. Hvis Røret skal bringe folk fra Stege på udflugt til Jungshoved både på torsdage og søndage, skal skibet også sejle hele vejen tilbage til Stege. Vi håber det ikke bliver for sent for passagerer fra Stege.

På torsdage kan man fra Jungshoved Kirke sejle med Røret kl.10,30 til Nyord (som hidtil), og derpå videre til Stege med ankomst i Stege kl.12,15, hvorefter Røret går tilbage til Nyord.

Fra Nyord tilbage til Jungshoved sejles som før igen kl.15, men passagerne fra Jungshoved til Stege må forinden finde en bus til Nyord - eller anden transport helt hjem. Røret kommer ganske vist ifølge den nye plan fra Jungshoved kl. 16 over til

Stege kl. 17,45, og derfra kl. 18 til Nyord. Men en retur derefter til Jungshoved ville først afgå kl. 19, som vi ikke forventer at folk vil vente på. Derfor tilbyder Røret den ikke. En udflugtsgruppe kan dog bestille den som ekstratur. Omvendt muliggør ruten, at folk kan tage fra Stege kl. 12,30 til Jungshoved og tilbage herfra kl.16.

Søndagenes sejlads ligner torsdagens, kun er Jungshoved Kirkehavn byttet ud med Stavreby. så folk fra Stege kl.10,30 kan sejle til Nyord og videre til Stavreby og her f.eks. spise på Muldiverset eller køre på udflugt på halvøen. Kl.16 sejler Røret fra Stavreby tilbage til Nyord og derpå Stege. Passagerer fra Stavreby til Nyord kan komme tilbage kl.15.

Vi har i planlægningsfasen haft flere alternative "oplevelsestur" under overvejelse, men de ture, der giver folk fra Stege og Møn nye muligheder, begrænser til gengæld mulighederne for folk fra Jungshoved-halvøen. Hold derfor øje med Rørets fartplan, der kommer frem ved at scanne QR-koden til fartplan og reserveringssystem. Røret må forbeholde sig ret til at ændre fartplan, hvis det viser sig, at for få mennesker kan bruge det nye sejladsmønster.

Udover rutesejladsen udbyder Røret i den kommende sæson 6 onsdags-tema-ture fra Nyord kl. 15-ca.18 ud i "biosfære-farvandene", to af turene til Petersværft den 13/7 og 27/7 med landgang og undervejs anløb af Kalvehave og camping Mønbroen, så folk herfra kan komme med gennem Ulvsund ca. kl. 15,30-18. De fire andre onsdage går turen ind i de lavvandede farvande øst og nord for Nyord, hvor Røret netop kan manøvrere i de snævre strømrender, og hvor der er store chancer for at se havørne (Ulvshaleløbet) og sæler (Ægholm Rende og Bøgestrømmen).

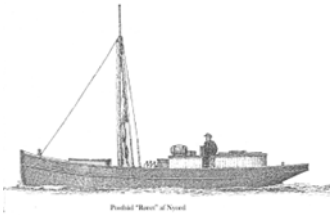
Scan QR kode for sejlplan
eller se næste sider

Rørets fartplan 2022 (Time Table)

Obs: Nye muligheder for udflugt.

Tag cyklen med til Møn eller Sydsjælland. Eller lej hele skibet. Bring a bike for a round, or rent the entire ship

Tirsdage i skoleferien (Tuesdays during school holidays)

Afgang De-parture	Fra (from)	Ank. (Arrival)	Til (to)
9:30	Nyord	10:00/10,10	Kalvehave/camping Mønbroen
10:00/10.10	Kalvehave/Camping Mønbroen	10:50	Stege
11:00	Stege	11.45	Nyord
13:00	Nyord - rundtur/ (round to) Lindholm (island)	13:50	Nyord
14:00	Nyord	14:45	Stege
15:00	Stege	15:45/15.55	Camping-Mønbroen/ Kalvehave
15:45/ 15:55	Camping-Mønbroen/ Kalvehave	16:30	Nyord

Torsdage (thursdays) 30. juni – 18. august

Afgang Departure	Fra (from)	Ank. (Arrival)	Til (to)
9:30	Nyord	10:15	Jungshoved Kirke
10:30	Jungshoved Kirke	11:15	Nyord
11:30	Nyord	12:15	Stege
12:30	Stege	13:15	Nyord
14:00	Nyord - Rundtur til/(round to) Lindholm	14:50	Nyord
15:00	Nyord OBS! *	15:45	Jungshoved K. OBS*
16:00	Jungshoved KirkeOBS*	16:45	Nyord OBS! *
17:00	Nyord OBS! *	17:45	Stege*
17:50	Stege*	18:30	Nyord OBS! *

Søndage (sundays) 26. juni– 21. august

Afg. (Dep)	Fra (from)	Ank. (Arrival)	Til (to)
9:30	Nyord	10:15	Stege
10:30	Stege	11:15	Nyord
11:30	Nyord	12:10	Stavreby
12:15	Stavreby	13:00	Nyord
14.00	Nyord - rundtur (a roundto) til Lindholm	14.50	Nyord
15:00	Nyord OBS! *	15.45	Stavreby
16:00	Stavreby OBS! *	16:45	Nyord OBS! *
17:00	Nyord OBS! *	17:45	Stege*
17:50	Stege*	18.30	Nyord OBS! *

*) Sejles kun mod forudgående bestilling! / Afternoon, only after booking in advance!

EXTRA: Onsdage (wednesdays) kl.15-ca.18 den 13/7, 20/7, 27/7, 3/8, 10/8, 17/8 : Udflugt 120 kr. fra Nyord ud i Møn-Nyord Biosfære områdets farvande (local water); den 13/7 og 27/7 anløb Petersværft (+anløb i Kalvehave/Camping Mønbroen).

Min. 8 passagerer

Takster: 60 kr for en overfart, 100 kr "langfart", børn 6-18 år 1/2 pris, cykel 25 kr. Fri medlemssejlads tirsdage og torsdage mod 10 kr til diesel.

Sildemarked i Stege første fredag-lørdag i sept: 40 kr, børn 20 kr Gyldne Dage i Præstø 2' weekend i september, ture ud på fjorden 50 kr

Lej (rent the ship) Røret 1/2 dag 4 timer (hours) for 2000 kr, + diesel en hel dag 8 timer 4000 kr.+ diesel."Kirke"-overfart med rabat. Også booking til urnesejlads, bryllup, fødselsdage mv.

Book selv via QR-koden herunder; Self booking by use of the QR-code: Også Booking og pladsbestilling: telf. og SMS 20 87 51 38

Et sted på Jungshoved(38)

Byer på Jungshoved

Bønsvig er Jungshoveds østligste by. Den er beliggende bag Bønsvighoved Skov- godt beskyttet mod havets bølger og tidligere tiders angreb fra søsiden. Under stormfloden i november 1872 forliste mange fartøjer ud for Bønsvig, men selve byen Bønsvig kom uskadt gennem stormen. Navnet Bønsvig kan føres tilbage til 1610. Forleddet er muligvis et stednavn el. det gamle danske ord. Bønnes/Bøn. Efterleddet: Vig er en lille bugt. Navnets betydning kan være: Næsset hvor der vokser bønner el. Vigen ved Bønnenæs. De fleste danske bynavne med endelsen – vig stammer fra slutningen vikingetiden til begyndelsen af middelalderen (1050- 1125 e.Kr.). Det er i den periode, at mange danske landsbyer fandt deres blivende sted. I 1682 bestod Bønsvig af 16 små og større gårde. I alt havde jordene i Bønsvig et samlet hartkorn på 36.68* i 1682. Efter udskiftningen i 1800 lå der 8 gårde tilbage. Byens placering har altid givet gode muligheder for jagt, fiskeri, agerbrug og skovdrift. Byen har sikkert i ældre tid, som så mange andre byer på landet, været isoleret fra det øvrige land. En fortælling fra nu afdøde Charles Rasmussen beskriver det meget godt. Da Charles var færdig med sin skolegang i Stavreby, var det tid til at komme ud at tjene. Det må have været omkring 1930. Charles fik plads hos Julius på Østergård i Bønsvig. Charles var glad for pladsen og både Julius og hans kone behandlede ham godt. De andre på gården og i byen var også nemme at omgås. Det eneste der voldte ham besvær, var helt at forstå, hvad de sagde- folk i Bønsvig havde en hel anden dialekt, end den Charles kendte hjemme fra Stavreby

Landsbyen Bønsvig består af en lang gade, der slår et 90 graders sving midt i byen.

Langs med gaden ligger der i dag 5 gårde og en række små huse. Byen

har været hærget af brande i 1928, 1930, 1933 og 1970. Ved gården på Bønsvigvej nr.2 lå oprindeligt 2 gårde. De nedbrændte begge 9. april 1928 ved en påsat brand. Også gården på den modsatte side, Bønsvigvej 1A, var i fare for at nedbrænde, men blev reddet på en helt forunderlig vis. Fortællinger lyder, at Peter Petersen, fra det nærliggende Rakkerled, som var kendt for at kunne stoppe ild og hundegøen, gik rundt om gården flere gange, mens ilden, der allerede havde fået godt fat i gårdens stråtag langsomt døde ud. De to nedbrændte gårde blev begge genopført. Den ene på brandtomten, den anden på Jungshovedvej 71. Den fik senere navnet Vestergård. De mange brande gjorde, at byens borgere på et tidspunkt oprettede et vægterværn. I 1800-tallet lå der et vægterhus mellem nr. 13 og nr. 15. Byens indbyggere skiftedes til at gå brandvagt og kunne søge ly i vægterhuset i dårligt vejr. Byen havde tidligere et tingsted, hvor byens indbyggere kunne mødes og aftale, hvordan man ville løse fælles anliggender. Omkring 1910 boede der en hjulmager i nr. 17. I nr. 3, 21 og 27 har der på forskellige tidspunkter været købmandsforretning. I nr. 27 var der foruden købmandsforretning også en friskole. Den blev oprettet af ægteparret Marie og Jørgen Jensen i 1878 og fungerede indtil 1902. Jørgen Jensen var også en dygtig gartner, og mange buske og træer rundt på Jungshoved er sikkert et resultat af hans evne til at forædle og pode. (Læs mere i Jungshoved nr. 1 2018). I byens vestlige del er der et gadekær. Her lå der indtil 1928 en smedje. Den blev også ildens bytte i storbranden i 1928.Den blev senere genopført på Fuglsangvej. Byen rummer mange fine ældre velholdte huse- flere med bindingsværk og stråtag.

Ninna og Franks halmhus

De fleste benyttes som helårs beboelse, men et par stykker bruges også som fritidshuse. Der er kun bygget et enkelt nyt hus i byen i nyere tid. Det er til gengæld et hus, der under opførelsen vakte nogen opsigt og stor interesse. Foto Ninna og Frank byggede deres to halmhuse på den grund, hvor byens tingsted oprindeligt lå. Det lille hus stod færdigt i 2000 og det store i 2002. Ninna fortæller, at begge huse er bygget af naturmaterialer (halmballer, ler, muslingeskaller, søgræs og afbarkede træstammer), og døre og vinduer er genbrug. Husene bliver opvarmet med masseovn, varmepumpe og solceller, og har derfor et meget lavt CO2 regnskab.

Byens hovederhverv var i mange år landbrug og fiskeri. Fiskeriet blev drevet fra den lille havn ved Bønsvig Strand og landbruget blev drevet fra de små og mindre gårde, de fleste beliggende i selve byen. I den sydlige del af Bønsvighoved Skov blev der tidligere drevet stævningsskov.

Stævningsskov

Det er en skovtype, som har eksisteret helt fra vikingetiden frem til landbrugets mekanisering o. 1950. I stævningsskoven kunne landsbyens beboere hente det træ i underskoven, som de havde brug for til hegn, brændsel, stolper, pæle, ris osv. Stævningsskoven gav også adgang til, at husdyrene kunne søge føde her. I dag arbejder de fleste af byens beboere uden for byen. Byen er som de øvrige byer på Jungshoved blevet til en pendlerby. I 1999 startede nytilflyttede Pia Prehn sin økologiske virksomhed- Pia Prehn Catering. Som en af de første i branchen skabte hun en virksomhed, som udelukkende ville benytte økologiske råvarer. Nu 23 år efter eksisterer virksomheden stadig i bedste velgående. På hjørnet af Bønsvigvej og Dyremarken står et af de 4 transformatortårne fra 1925, som det lykkedes det daværende Jungshoved Lokalråd at bevare. Tårnet bruges, som de øvrige tårne til skiftende udstillinger. I 2012-14 forsøgte en gruppe indbyggere i byen at etablere et fælles pilerensningsanlæg. Initiativet mislykkedes, da man ikke kunne opnå så stor tilslutning, som kommunen krævede. Byen har i de i seneste år afholdt et fælles loppemarked, som har givet stor tilslutning. Mange gæ-

Sv. Gønges hule

ster kommer gennem byen på deres tur til Bønsvighoved Skov. Her findes Grønhøj, resterne af en 45 m langdysse. Langdyssen blev udgravet i 1924 af en lokal godsejer fra Lundby.

I skoven findes også den mere kendte jættestue, der bærer navnet Svend Gønges Hule. Navnet fik den officielt i 1941 af det daværende Præstø Amt. Navnet referer til, at hulen, ifølge det lokale sagn, og romanen, Gøngehøvdingen, var blevet brugt som skjule- og mødested under Svenskekrigen (1657-1660) af den navnkundige Svend Poulsen, bedre kendt som Gøngehøvdingen. I skoven findes et gammelt lodshus, som lodserne fra Nyord benyttede indtil 1947, når de skulle lodse skibe igennem Bøgestrømmen fra nord mod syd. Til venstre for det gamle lodshus står et gammelt egetræ, der bærer navnet Bådegen. Navnet har det fået, fordi en beretning fortæller, at træet reddede en engelsk fregat fra at forlise under den store stormflod i november 1872. Det lykkedes besætningen at redde skib og mandskab ved at binde en tovende rundt om egetræet. På stedet hvor fortøjningen havde siddet, delte træets krone sig i årene efter i fire sidegrene. I 2021 blev en stor del af Bønsvighoved Skov udlagt til urørt skov, hvilket betyder, at den hidtidige skovdyrkning ophører. Herved vil plante- og dyrelivet få lov til at udvikle sig uden påvirkning ude fra og herved skabe bedre levevilkår for skovens flora og fauna. På ejendommen, Sandtoftedal, Bønsvigvej 11, boede Holger Andersen indtil sin

Lodshuset

Bådegen

*Hartkorn(hkt.) var en beskatningsenhed for jord, baseret på jordens ydeevne, oprindeligt i hartkorn= hårdt korn (rug og byg). Jo bedre bonitet (jordens kvalitet) jo højere hartkorn. Hartkornsskatten har været anvendt fra 1662- 1926. På det sydlig Sjælland gik der i 1682 ca. 4,4 tdr. land til 1 td.(tønde) hkt. (1 td. land = 5.516,224 m2)

Kilder: Stednavne, Sydlige Sjælland af Svend C. Dahl og De danske Stednavne af Johannes Steenstrup samt artiklerne, Med Holger på farten, fra Bladet Jungshoved nr.1 og nr. 2 2008.

død i 2018.Holger var født på Togeholt på Jungshoved i 1925. Holger havde boet hele sit liv på Jungshoved, hvor han i en årrække kørte lillebil. Han var en blændende fortæller med en fantastisk hukommelse. Det fik læserne af bladet Jungshoved stor glæde af, hvor Holger i artikelserien, Med Holger på farten, i mere end 10 år fortalte sognets historie helt tilbage fra de første mennesker på Jungshoved og op til vores tid. I 1988 fik Holger besøg af Søren Rye og et tv-hold. Med titlen- Holger Lillebil, blev det til en fin udsendelse, der skildrede Holgers lange liv på Jungshoved.

Knud Jacobsen

Hvis der er nogen, som spekulerer på, hvad de hvide kasser på skolens gymnastiksal fungerer som, er her en forklaring.

De hvide kasser som sidder oppe under tagudhænget er, som mange sikkert godt ved, fuglekasser. De blev sat op i maj 2021 til gavn for fuglen mursejler. Den yngler i hulheder på bygninger og i sjældne tilfælde i hule træer. Den ligner måske lidt en slags svale, men det er den ikke. Den tilhører sejlerfamillien og er den eneste ynglende repræsentant i Nordeuropa. Det, den har til fælles med svalerne, er det, at den udelukkende lever af flyvende insekter. De er derfor også er nødsaget til at rejse til den sydlige halvkugles sommer, når vi har vinter. Ligesom svalerne, opholder de sig i det tropiske og sydlige Afrika.

Ligesom mange andre af vores levende medskabninger, har mursejleren fået det sværere med at trives i vores, menneskets, nærhed. Og mursejleren er faktisk afhængig af vores måde at indrette os på med vores boliger. De senere års fokus på energiforbedringer, byfornyelser og den stigende velstands mulighed for renovering, har gjort vores bygninger mere tætte og vedligeholdte. De er derfor mindre egnet for mursejleren og den har fået et problem med at finde et sted til sin rede.

Det er det, jeg prøver at råde lidt bod på med at sætte ynglekasser op til dem.

Der er faktisk et gennemgående træk for den del af vores natu,r som ikke trives særlig godt længere, er min overbevisning: Jo mere vi passer, plejer, ensretter og i det hele taget blander os i naturens dynamikker, des mere fattig bliver den. Naturen lever af uordentlighed, kan man lidt filosofisk hævde.

Som jeg for en del år siden skrev her i bladet, har jeg haft succes med redekasser på mit eget hus. Jeg har nu en livskraftig koloni på min. fire par. Så jeg har længe tænkt, at det kunne være sjovt at få styrket den lokale bestand på Jungshoved. Jeg var tidligere i tvivl, om der overhovedet ynglede mursejlere på Jungshoved. Måske et par hist og her, men det er jo overvejende en byfugl, når det gælder yngleplads. Som sagt, satte jeg de nye kasser op på skolens gymnastiksal sidste år i maj. Jeg er ikke sikker på, at der var nogen, som nåede at yngle, men to af kasserne blev i hvert fald besøgt, fik jeg noteret.

I skrivende stund(1.maj) sidder der stadigvæk et stykke pap foran hullet, som blev sat op i vinters. Det skal forhindre at spurve, tidligere på foråret fylder kassen med redemateriale. Det bryder mursejleren sig ikke om. Den kan sagtens smide mindre fugle ud, når den først ankommer fra midten af maj, men jeg tillader mig at blande mig, undgå konflikten, og fjerner derfor først pappet i løbet af maj. De fire kasser skulle gerne hjælpe mursejleren. Jeg hører gerne fra folk, som har oplevelser med livet ved kasserne.

Sune Madsen

Studiekreds til efteråret

Hvorfor siger man sådan i kirken og hvorfor kigger man kun én vej? Hvad med caféborde stedet? Hvorfor eller hvorfor ikke!?

Ved denne studiekreds over 3 aftner vil jeg sammen med deltagerne se på den historiske baggrund for de ritualer, vi har i kirken. Hvad var på spil for de første menigheder, hvordan så de på Jesus, og hvad ville han. Hvad bekendte de sig til, og hvad bekender vi os til i dag?

Mødeaftner:

27. sept., kl. 19.00-21.00, i præstegården

26. okt., kl. 19.00-20.00, i Rejsestalden

22. nov., kl. 19.00-21.00, i præstegården

Hvad er en biskop og hvad er opgaven - før og nu

Når dette blad udkommer, så er der valgt en by biskop for Roskilde Stift. Den nye biskop tiltræder pr. 1. september 2022 og søndag 4. september indvies han eller hun i Roskilde Domkirke.

Bispeembedet opstod sammen med de første menigheder

Lige fra begyndelsen, dvs. i de første år efter Jesu død, valgte man en leder af den kristne menighed. Det blev forløberen for det, vi dag kalder en 'biskop'.

Allerede i evangelierne hører vi, at Jesus peger på disciplen Peter som den, der skulle være lederen blandt disciplene.

Efter Jesu død opstår der kristne menigheder rundt omkring i det østlige

Middelhavsområde, hvoraf apostlen Paulus var grundlæggeren af nogle af dem. Særligt i tidens store byer opstod der kristne menigheder, også i Rom, tidens største by. Her ankommer Peter på et eller andet tidspunkt før år 60, hvor han menes at være dræbt som følge af kejser Neros forfølgelser af de kristne.

Inden sin død opnåede Peter en sådan status, at han blev gjort til 'biskop' af den kristne menighed i Rom og dermed blev den første pave. Alle efterfølgende paver er blevet betragtet som 'Peters efterfølger'.

I Apostlenes Gerninger fortælles det om 'lederen' Peter, at han voldsomt gik op imod en mand, med navnet Simon. Han ville købe sig til at få helligåndens kraft til bl.a. at helbrede. Peter skal da have sagt til ham: 'Gid dit sølv må forgå og dig selv med, når du tror, at du kan købe Guds gave for penge' (Apostlenes Gerninger, kap. 18,8).

Biskoppens hyrdeembede

Således anså man altså allerede fra begyndelsen det som en nødvendighed, at den kristne menighed skulle 'ledes' og ikke komme på afveje, og derved holdt fast på, hvad det var, man var menighed omkring: Troen på Jesus Kristus som den levende Guds søn og menneskenes frelser.

Der er ikke plads her på dette sted til at fortælle hele bispeembedets historie. Men det vigtige i bispeembedet var fra begyndelsen at se det som et hyrdeembede, der skulle tilse, retlede og være en leder for den kristne menighed.

Når paven og senere biskopperne rundt omkring i de forskellige lande har en hyrdestav i deres hånd, så er det et udtryk for biskoppen som en 'hyrde' for sine menigheder. En, der skal vise vejen hen til Kristus og til frelsen.

Reformationen

Efter reformationen i 1536 her i landet, ville man gerne som en modvægt til den katolske kirkes bispeembede og til pavens i særlig grad, gå bort fra begrebet en 'biskop', og derfor kaldte man de første danske biskopper 'superintendenter', som kan oversættes til 'tilsynsførere'. Peder Palladius var den første danske superintendent efter reformationen.

Også han var hyrde for kirken. Han var superintendent over hele Sjælland – også København og Nordsjælland og Bornholm, og han kom rundt i hele sit stift og visiterede menighederne og 'retledte' dem i overgangen fra katolsk til evangelisk-luthersk

kirke.

Det nye, der sker med reformationen, kan man se på de mange præstetavler, der hænger rundt omkring i kirkerne: De begynder med de tidligste præster, som ansættes ved kirkerne efter reformationen, altså efter 1536. Også selvom kirkerne som bekendt er fra længe før reformationen. Ofte glemmer man, at den katolske kirke har været her i landet næsten lige så længe som den evangelisk-lutherske kirke, nemlig i omkring 500 år!

Læresager

Den rette 'lære', altså den 'rigtige' måde at forstå Kristus på, var vigtig også efter reformationen. I tidens løb har der derfor været flere læresager, hvor biskoppen måtte gribe ind. Her skal nævnes et par af sagerne.

På Søren Kierkegaards tid var der en sag med den bornholmske præst Adolph Peter Adler, som i 1840erne udgav en prædikensamling, hvori han fortalte om sin omvendelse, og hvorledes han oplevede syns- og hørefænomener, som dikterede ham, hvad han skulle skrive og prædike for menigheden, og som han selv oplevede som en Kristus-åbenbaring.

Biskoppen stillede ham i 1845 en række spørgsmål på baggrund af, hvad Adler havde skrevet i sine prædikener og bøger, og hvad bl.a. et udtryk fra Adler om, at 'hekse skulle brændes' betød. Adler, der følte sig misforstået, forklarede, at det, han havde skrevet, ikke skulle anses for åbenbaringer ved siden af Det nye Testamentes kristendom. Sagen endte med, at Adler blev afskediget i 1845.

Kierkegaard skrev en hel bog om sagen, og en af hans konklusioner gik på, at Adler blev afskediget, fordi han kedede sin menighed. Han havde nok fortalt om sine åbenbaringer, og det kunne da være ganske interessant, men at han efter nærmere overvejelser havde forklaret overfor biskoppen, at nok havde han oplevet Kristus, men at han – Kristus - alligevel ikke rigtigt havde noget nyt at sige. Sikken en ulejlighed fra Vor Herres side.

Men også i nyere tid har der været læresager.

Omkring år 1900 blev den falsterske præst Niels Peter Arboe-Rasmussen, der ikke troede på Jomfrufødslen, anklaget for brud på præsteløftet. Sagen gik helt til Højesteret, og den endte med frifindelse i 1916 trods hans biskops protest.

En vis opsigt vakte i 1990erne i sagen

om sognepræst Bent Feldbæk Nielsen, der ville erstatte et 'i' med et 'til' i Dåbsritualet: 'Jeg døber dig 'til' (ikke 'i') Faderens, Sønnens og Helligåndens navn'.

Anklagen gik på, at han herved nærmere sig et baptistisk dåbssyn, for det kom til at handle om den døbtes 'parathed' eller 'vakthed' i forhold til dåben. I luthersk forstand er dåben derimod en Guds gave. Hvad Gud har skænket, er 'skænket'. Sagen endte i 1999 med afskedigelse.

Mere kendt er måske Tårbækpræsten Thorkild Grosbølls sag. For han troede ikke på 'en levende og skabende Gud'. Han mente, 'at Gud hører fortiden til', som han mange gange udtrykte det. Men trods de provokerende udtalelser, så blev det en sag, der til sidst løb ud i sandet, og han fik lov til at beholde sit embede. Grosbøll tog sin afsked i 2008.

I dag

Således har teologien og 'læren' om kristendommen spillet en stor rolle igennem tiden. Læresager er man nok i dag lidt mere tilbageholdende med at iværksætte – det har Grosbølls sag vist. Formentlig skyldes det, at folk vil 'tænke selv', man oplever derfor også i øjeblikket, at forskellige religiøse erfaringer og oplevelser vinder indpas, og 'trosbekendelsen' i kirken opleves som gammeldags, og der synes at være en vis forståelse for, at nu skal vi ikke være for 'dogmatiske'.

I de sidste bispevalgkampe har interessen derfor også ændret sig, så det nu også handler om arbejdsmiljøet, - den slags anede apostlen Peter ikke så meget om. Men nu er det blevet meget vigtigt, ligesom budgetter og administration optager mange, og her oplever mange, at netop det kvæler arbejdsglæden i menighedsrådene.

Det nye er således, at biskoppen ikke så meget ses som en teolog, der kan sin Bibel og sin dogmatik, for han og hun skal nu 'samskabe', skabe 'holdånd', sikre at medarbejderne kan gå glade til og fra arbejdet, som det har heddet i den nuværende valgkamp, og han og hun skal facilitere 'samarbejde' osv., osv.

Dogmatiske begreber viger i denne tid tilbage for management-sproget, sådan som det også kendes fra større kontorer i den offentlige administration.

Det bliver meget spændende at se, hvad vores nye biskop vil og kan.

Torben Møllenbach

Kirke og menighedsråd

Sommerhilsen: Når dette blad udkommer, er det blevet sommer. Alle ønskes en glædelig sommer med afslapning, glæden over de varme dage, grillen der tændes i haven, og ferien, som man måske skal ud på. Lykke og glæde til det hele.

Jeg holder ferie fra d. 11. juli til d. 31. juli, og afløses i perioden af sognepræst Jesper Bo Blomgren. Når der er lidt 'huller' i gudstjenestelisten, så er det fordi, jeg afløser hos ham i hans ferie.

Glædelig sommer

Torben Møllenbach

Alterstagerne i Jungshoved Kirke – noget særligt

-og noget om Danmarks første handelseventyr i Asien og om ham, der stod bag

Mens jeg sad i Jungshoved Menighedsråd, blev vi engang spurgt af nogle besøgende: Hvilken ene ting af Kirkens udsmykning ville du redde ud, hvis kirken brændte?

For mig, der har boet i Indien og besøgt Trankebar, og som også er historie interesseret, var det rimeligt nemt at vælge, nemlig: Alterstagerne!

Og hvad har Alterstagerne og Trankebar så til fælles? Svaret er: Rigsadmiral og Lensmand Ove Giedde.

Hvem var Ove Giedde

Ove Giedde, der var ud af en adelig slægt, blev født 27. december 1594 på Tomarp Kungsgård i Skåne (før 1658 dansk: Tommerup) og døde 19. december 1660.

Billede: Ove Giedde, Kobberstik fra ca. 1655-59 af Albert Haelwegh efter Abraham Wuchters maleri. Kobberstiksamlingen, Statens Museum for Kunst

Giedde gik først på Sorø Akademi og studerede senere ved flere universiteter i Tyskland i perioden 1612-1614. Efter et kort ophold i Danmark i anledning af farens død, genoptog han som 20-årig i 1615 sine studier i udlandet. Denne gang i Amsterdam, hvor han meldte sig til tjeneste i den Hollandske Garde. Herigennem erhvervede han sig kundskaber af både juridisk og militær art - sandsynligvis koncentrerede han sig om fæstningsbyggeri - og han kvalificerede sig til at indtræde i statsadministrationen. Han har måske også lært sig det hollandske sprog, hvilket kan være kommet ham til glæde senere i livet.

Han vendte hjem i 1616 og fik stilling i det Danske Kancelli, som var det øverste centrale forvaltnings- og regeringsorgan i Danmark. Institutionen går tilbage til 1100-tallet og fungerede indtil 1848.

Men allerede i 1618 fik han et nyt job af Kongen, Christian d. 4.

Danmarks første aktieselskab

Lande som England, Portugal og Holland havde gennem nogen tid tjent godt på handel med fremmede lande. Og det var da også hollandske købmænd bosiddende i København, der sammen med danske købmænd forelagde ideen for Kong Christian d. 4., om at Danmark også burde melde sig ind i kolonikapløbet.

Selv om Kongen var meget velhavende, indså han, at et sådant eventyr ville koste så meget, at ingen alene kunne investere tilstrækkelige beløb; men han så mulighederne for at Danmark kunne tjene penge på handel. Lav import og høj eksport var nogle af nøgleordene for finanspolitikken – også den gang. Hvis Danmark kunne blive selvforsynende inden for dyre luksusprodukter som silke, bomuldsstoffer, krydderier, the m.m., og måske endda reeksportere disse, kunne det kapitalfattige land komme til penge.

Det Dansk Ostindiske Kompagni - Danmarks første aktieselskab - blev grundlagt i 1616 med en aktiekapital på 188.000 rigsdaler, og af denne sum indskød kongen selv de 16.700.

For at få gang i Kompagniets handel blev Ove Giedde i 1618, da han var 24 år gammel udnævnt til midlertidig admiral og sendt af sted som leder af en ekspedition til Indien.

Formålet med ekspeditionen var at oprette handelsforbindelse med Ceylon (Sri Lanka) og få etableret en dansk koloni på stedet. Baggrunden var, at en hollænder ved navn Boshouwer, der havde boet på Sri Lanka og været ansat hos Kejseren af Candy, havde præsenteret Christian d. 4. for et udkast til en traktat mellem ham og Kejseren, om at Danmark kunne få eneret på handel med Ceylon mod at stille et antal soldater til rådighed for kejseren, for at han kunne beskytte sig mod portugiserne.

Sørejsen til Indien

I efteråret 1617 begyndte man arbejdet med at udstyre skibene på Bremerholm. Det drejede sig om fire skibe. Flagskibet hed "Elephanten" og havde Ove Giedde om bord. Skibets oprindelige navn var "Malkepigen", men det blev udskiftet med et mere imponerende navn, som passede sig for en Admiral. Det andet orlogsskib hed "David" og havde Boshouwer og hans familie om bord. De to sidste hed "Christian" og "Kiøbenhavn" og var handelsskibe ejet af Det Dansk Ostindiske Kompagni.

I begyndelsen af 1600-tallet rådede Danmark-Norge over en af Europas største handels- og krigsflåder. Maleriet viser orlogsskibe på Københavns Red og udsigt mod Københavns Slot. Malet af Bonaventura Peeters (1614-1652). Foto: Københavns Bymuseum

Hele ekspeditionen talte ca. 400 mand og var en broget sammensat skare bestående af hollandske sø- og handelskyndige, tyske lejetropper og danske adelsmænd. Desuden medførte de to orlogsskibe kanoner, krudt og kugler, dels til forsvar under selve sørejsen, dels til forsvar af den kommende koloni og Kejseren af Candy. Ove Giedde, der var yngre end de fleste, han havde kommandoen over, var ikke sømand og blev det heller aldrig, hvilket selvfølgelig gav anled-

I begyndelsen af 1600-tallet rådede Danmark-Norge over en af Europas største handels- og krigsflåder. Maleriet viser orlogsskibe på Københavns Red og udsigt mod Københavns Slot. Malet af Bonaventura Peeters (1614-1652). Foto: Københavns Bymuseum

ning til samarbejdsproblemer undervejs. Han var uddannet administrator og diplomat; men det var netop disse egenskaber, kongen skulle bruge; ikke en god solid sømand, for sådanne mænd var jo med på rejsen til at sejle og beskytte ekspeditionen. Giedde skulle være kongens udsending og stedfortræder. Han skulle kunne begå sig på de bonede gulve samt forhandle med fremmede fyrster og regenter.

Den 29. november 1618 blev der givet ordre til at lette anker og sætte sejl.

Et par måneder tidligere var Roland Crappé fra det nystiftede danske handelskompagni afsejlet som leder på skibet "Øresund" for at forberede hovedekspeditionens ankomst. Han var en hollandsk købmand med erfaringer fra tidligere ophold i Ostindien.

Ekspeditionen blev dyr; den kom til at koste cirka halvdelen af et års statsbudget dengang.

Og sørejsen blev lang og besværlig.

For det første eksisterede der ingen gode kort. Selvom hollændere, portugisere og spaniere havde opmålt på tidligere rejser, så var dette ikke offentliggjort. Navigationsinstrumenterne var forholdsvis simple, og kom-

passets misvisninger var endnu ukendte.

For det andet havde man ikke styr på skørbugen, der medførte mange dødsfald under vejs - allerede inden man nåede Kap det Gode Håb var mellem 100 og 200 døde mænd kastet over bord.

Og endelig foregik der også den gang pirateri. Især omkring Azorerne, hvor alle skibe fra Ostindienog fra Mellemamerika kom forbi på vej hjem med lasterne fyldt med kostbarheder. Det var man bekendt med, og Giedde var parat, da de danske skibe længere syd på ved Kap Verde blev angrebet af tre franske piratskibe, som blev besejret, uden at nogen på de danske skibe døde. Tre andre formodede piratskibe, havde fulgt begivenhedernes gang og stak af i nattens mulm og mørke. Da pirateri og kapring ikke var usædvanligt, vidste man, hvad der skulle gøres med piraterne og udbyttet. Et sørøverskib var sprunget i luften, men de to andre blev indlemmet i flåden under navnene "Patentia" og "Jægeren". Og de overlevende pirater blev taget om bord på de danske skibe, hvor der var hårdt brug for nye besætningsmedlemmer.

Selv om piraterne havde overgivet sig, bidrog de til de vanskeligheder, som den unge admiral allerede havde med den brogede flok af soldater, søfolk, købmænd og adelsmænd, hvilket de mange disciplinærsager vidner om. Der blev givet straffe lige fra bøder til kølhaling og hængning fra bovsprydet.

Man fik også mangel på drikkevand og brænde. Det gik man ind til Afrikas kyst for at hente/købe, bl.a. på et sted, hvor Senegal og Gambia ligger. Her blev man overfaldet af lokale, og flere besætningsmedlemmer omkom eller blev taget til fange, fordi de medbragte soldater uden tilladelse havde taget sig et hav bad. Et bad der sikkert var tiltrængt efter så lang tid i søen, hvor forholdene ombord nok har været meget beskedne, men altså kom til at koste ekspeditionen dyrt.

Hændelserne ved Kap Verde samt opgørelse og fordeling af udbyttet forsinkede de danske skibe med 50 dage, inden man d. 8. april 1619 sejlede videre. Med en rute, der kom tæt på Brasiliens kyst, blev nogle af skibene væk fra hinanden, men alle nåede frem til Kap Staden (Cape Town). Som den første ankrede "Elephanten" d. 4. juli 1619 op ved Robben Island – senere kendt som den ø, hvor Nelson Mandela sad til fange. Besætningerne kom i land for at komme til hægterne, og der kom nye forsyninger om bord.

En måned senere, d. 5. august 1619 kl. 2 om morgenen gik turen videre fra Kap Staden via Comorerne, Diego Garcia og syd om Indien til Ceylon (Sri Lanka), hvor "Elephanten" ankom d. 16. maj 1620. D. 2. juni ankrede Giedde op i bugten ved Trinkonomalee for at gå i land og møde Kejseren af Candy.

Opholdet på Ceylon

På Ceylon ventede der Ove Giedde en meget stor skuffelse. Det viste sig nemlig, at Kejseren undsagde den traktat, som Boshouwer havde præsenteret Christian d. 4. for. Om det skyldtes, at Kejseren var kommet på andre tanker, da han havde sluttet fred med portugiserne, eller om udkastet var falsk, fandt man aldrig ud af. Boshouwer var nemlig afgået ved døden ved Madagaskar kort efter afsejlingen fra Kap Staden. Efter lange forhandlinger fik Giedde dog en aftale om en station på Trinkonomalee, men den havde i realiteten ikke megen værdi, da den ikke omhandlede handelsrettigheder.

I mellemtiden havde Roland Crappé på skibet "Øresund" frarøvet portugiserne nogle mindre både, men var senere blevet angrebet af portugiserne ved Coromandel kysten på det indiske fastland, hvor "Øresund" forliste. Han befandt sig nu hos Fyrsten af Tanjore, der havde givet ham beskyttelse og tilbudt en by på kysten, hvor det Dansk Ostindiske Kompagni måtte handle fra. Dette fik han meddelt Giedde i et brev.

Trankebar og Dansborg

Ove Giedde sejlede derfor fra Ceylon og ankom til Trankebar d. 13. september 1620, knap 2 år efter afsejlingen fra Danmark.

Efter lange og vanskelige forhandlinger med fyrsten, blev der den 19. november indgået en aftale, om at danskerne fik tildelt et område ved en fiskerlandsby, der lå på kysten i et floddelta, hvor der kunne oprettes en handelsstation. Herfra kunne danskerne handle toldfrit og opkræve skatter i området mod at fyrsten fik en årlig afgift. Byen hed Tharangambadi, der på lokalsproget betyder "stedet hvor bølgerne synger" - et navn man godt kan forstå, når man har stået på stranden og lyttet til den kraftige brænding. På dansk kom byen til at hedde Tranquebar eller Trankebar.

Allerede den 7. december gik Giedde med hjælp fra lokale håndværkere i gang med at bygge fortet Dansborg, som han selv havde udarbejdet planerne for. Fæstningen lå ud mod havet, for den skulle beskytte Trankebar mod angreb fra bl.a. konkurrerende europæiske lande og ikke fra inderne. Dansborg imponerede i øvrigt englænderne så meget, at de brugte den som model, da de byggede fæstningen i Chennai (Madras) senere i 1600-tallet.

Bengalen var i 16- og 1700-tallet et af de vigtigste handelsområder i Indien. Her fik det danske Asiatisk Kompagni, der havde afløst det Dansk Ostindiske Kompagni, i 1755 tilladelse til at oprette en handelsstation nord for Kolkata (Calcutta). Stedet blev kaldt Frederiksnagore efter Kong Frederik d. 5. Dette navn blev dog aldrig almindeligt, i stedet benyttedes navnet

Fæstningen Dansborg i Tranquebar, nu Tharangambadi, i Tamil Nadu. Fra Wikimedia Commons.

Serampore - en fordanskning af Srirampur. Denne by var på et tidspunkt den 3. største by i kongeriget Danmark-Norge.

Dannebrog kom til at vejre over Dansborg i 225 år, inden både Serampore og Trankebar blev solgt til Storbritannien I 1845.

Efter hjemkomsten

I løbet af forsommeren 1621 syntes Giedde, at rejsens formål var delvis lykkedes, og han påbegyndte hjemturen d. 1. juli. Forinden var der blevet udpeget en kommandant over Dansborg, og skibet "Kiøbenhavn" blev efterladt til brug for Roland Crappé. På Ceylon måtte Giedde konstatere, at skibet "Christian" var sunket med alt udstyr, og at det ikke var muligt at bjærge det, samt at skibet "David" i mellemtiden uden ordre selv var begyndt hjemrejsen. Giedde fortsatte derfor rejsen hjemad med "Elephanten", og ekspeditionens rester nåede til Norge i februar 1622. Herfra rejste Giedde selv over land til København, hvortil han ankom den 4. marts 1622.

Giedde blev d. 1. september 1622 gift med Dorthe Knudsdatter Urne (1600 -1667).

Efter hjemkomsten følte Giedde, at han havde løst sin opgave tilfredsstillende, men følte sig skuffet og forurettet af kompagniet, som han havde ventet en større påskønnelse fra.

Men han blev en af kong Christian d. 4.s mest betroede og vigtigste embedsmænd. I 1622 blev han udnævnt til lensmand i Norge, hvor han de næste 20 år var lensmand i skiftende len. Han fik tillige kommandoen over den norske galejflåde og var fra 1641 chef for Akerhusregimentet. Mest optaget var han dog i denne periode af de norske bjergværker. Han ejede forskellige jerngruber og var sammen med kongen en af hovedparthaverne i det kompagni, der overtog Kongsberg sølvmine.

Som en af de første nordeuropæere, der rejste til Indien, havde Giedde taget nogle orientalske vaner til sig. Det siges, at en norsk bonde havde set ham spise salat og drikke the. "Nu er det ude med ham," sagde bonden, "for han spiser bare græs og drikker vand."

Svenske krigen 1643-1645 blev en ny periode i Gieddes liv, hvor kongen brugte ham som flådeofficer. Først var det fra januar 1644 med rang af admiral, men fra marts 1645 blev Giedde udnævnt til både Rigsadmiral og Rigsråd.

Som Rigsadmiral ledede han i maj 1645 et togt mod Göteborg, der skulle blokeres. Desværre forliste Rigsadmiralens skib med al udrustning og alle kanonerne. Denne hændelse gjorde kong Christian olm, men der kom aldrig nogen afslutning på sagen, hvor kongen havde afkrævet Giedde for tabet; til gengæld kom han ikke mere til søs det år.

Under og efter krigen førte Giedde en noget omtumlet tilværelse med skiftende len og godser på Sjælland og i Skåne. Hans helbred var heller ikke længere særlig godt. Det var i denne periode, at han var lensmand på Jungshoved.

I 1648, mens Giedde var lensmand på Jungshoved, blev han alvorligt syg og afgik i realiteten som flådechef, selvom han stadig havde titel af Rigsadmiral; d. 25. november 1648 blev han udnævnt til Ridder af Elefantordenen. Efter Jungshoved fik han i 1649 Herrevadskloster i Skåne og i 1650 Hälsingborg, hvor han byggede et storslået gravmonument i Sankta Maria kirken. Efter krigen 1657 - 58, hvor Skåne ved freden i Roskilde blev annekteret af Sverige, flyttede han ikke til Vest Danmark, og blev senere på året sat i fængsel. Først i september1660 blev han udvekslet med svenske borgere i dansk fangenskab og kom til København. Her deltog han i det store stænder møde og aflagde d. 7. november ed på den nye forfatning på Københavns slot. i december måned døde Ove Giedde en uge før sin 66-års fødselsdag. Han blev stedt til hvile i Roskilde, hvor hans sarkofag står i Roskilde Domkirke; men sagnet siger, at "hans bene fandt al-

drig hvile".

Alterstagerne i Jungshoved Kirke

Privat foto

Der er ingen tvivl om, at Ove Giedde og Dorthe Knudsdatter Urne må være kommet i Jungshoved Kirke i perioden 1646 - 1649, hvor han var lensmand på Jungshoved; men det vides ikke i hvilken anledning de i 1649 skænkede alterstagerne – måske en afskedsgave?

Alterstagerne er 41,5 cm høje, med tre kuglefødder og treleddet skaft. På det pæreformede led er graveret 1649 under et firdelt anevåben - det er Lensmand Ove Gieddes og Fru Dorte Urnes fædrene og mødrene Våben - og bogstaverne OGDW.

Efter Ove Giedde var Jørgen Kaas lensmand på Jungshoved i perioden 1649 - 1651. Sammen med hans hustru skænkede han i 1651 en Oblatæske af sølv, hvor der på låget er graveret våben og bogstaverne IKMKVB, henvisende til Jørgen Kaas og hustru Margrethe Katrine von Buchwald og derunder årstallet 1651 - mon det også var en afskedsgave?

Da alterstagerne i dag er én ud af to ting, der stadig er i brug i Jungshoved Kirke, og som knytter kirken direkte sammen med Jungshoved Slot, og da de er skænket af en enestående person, der har betydet meget for Danmark både indenrigs og udenrigs, synes jeg, at alterstagerne er noget særligt.

Efterskrift

I Jægerspris Slotspark findes 54 mindestøtter til minde om fremtrædende personer i Danmark fra før 1770'erne. Alle mindestøtterne er udført af

billedhuggeren Johannes Wiedewelt, der også har udført de to sarkofager i Jungshoved Kirke til minde om Geheimeråd og Stiftamtmand H.A. Brockenhuus og hustru Elisabeth, født Holstein Ledreborg.

Privat foto

Mindestøtte nr. 35 er til minde om Ove Giedde. Monumentet er en søjle med et pagodelignende topstykke. På søjlens øverste del er udhugget et kort over Tranquebar. Privat foto

Oplysninger i denne artikel er for en stor dels vedkommende hentet på nettet, især fra hjemmesiderne: https://da.wikipedia.org/wiki/Ove_Giedde;

https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/om-ove-gieddes-ekspedition-til-ceylon-og-trankebar-1618-1622/;

https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/trankebar/; http://

www.foreningen-trankebar.dk/145955962; https://natmus.dk/historisk-viden/verden/asien/indien/tranquebar/den-danske-periode-1620-1845/smaa-historier/et-dansk-eventyr-i-indien/; http://chr4.dk/index.php/ostindien/ove-geddes-rejse;

På disse og fra mange andre kilder kan der findes flere oplysninger om Ove Giedde, sørejsen og Trankebar.

Bjarne H. Sørensen

Stavreby

Johannes Wiedewelts sarkofager for Henrik (Heinrich) Adam og Elisabeth Brockenhuus i Jungshoved Kirke og nogle andre arbejder af Wiedewelt

Fig. 1

Af Karin Kryger

Kapellet

Kapellet for ægteparret Henrik og Elisabeth Brockenhuus i Jungshoved Kirke blev indrettet i det senmiddelalderlige tårnrum i 1788 på foranledning af daværende kirketiendeejer, stiftamtmand og godsejer Henrik Adam Brockenhuus (1720-1803) i forbindelse med hustruen Hedevig Sophie Elisabeth f. von Holsteins (1737-1786) død.

Kapellet er adskilt fra kirken med et fornemt Louis Seize smedejernsgitter, der følger åbningens bue. Over indgangen til kapellet ses en malet stentavle med ægteparrets våbenskjolde flankeret af pilastre (fig. 1)

Fig. 2

Sarkofagerne for Henrik (Heinrich) Adam og Elisabeth Brockenhuus

Begge sarkofager er udført i gulflammet norsk marmor (fig. 2). De fremstår meget enkle uden dekorationer bortset fra våbner og indskriftstavler i hvidt italiensk marmor. Begge sarkofager hviler på en profileret fodgesims og har foroven en profileret hovedgesims. Midt på låget er en lav tavlelignende forhøjning. I sarkofagernes gavle er afdødes respektive våbner.

For Henrik Adam Brockenhuus vedkommende et våbenskjold med tre roser i midten (fig. 3). Skjoldet krones af en hjelm med vesselhorn, hvorfra der går akantusslyng. Under

Fig. 3

skjoldet hænger elefantordenen, som Brockenhuus blev benådet med i 1783. Der er i billedhuggerarbejdet ikke angivet farveforskelle på skjoldet, som det sommetider kan ses i andre skulpturarbejder ved forskellige typer behugninger og teknikker. Våbenskjoldet er ellers delt i en rød (første felt) og hvid halvdel (andet felt) og har tre blå roser i delingen.

Hedevig Sophie Elisabeth var datter af Johan Ludvig von Holstein til Ledreborg og på hendes sarkofag ses et mere kompliceret våben med delt skjold (fig. 4). 1. felt har en rose foroven og en halv rose på delingen forneden; i 2. felt ses en udslagen vinge på delingen; over skjoldet tre hjelme, den midterste med oksehoved. Hjelmhovedet til venstre krones med en hesteforkrop, og hjelmen til højre

Fig. 4

er med vesselhorn og en due. Skjoldet flankeres af okser. Heller ikke her angiver billedhuggerarbejdet våbnets farver, som ellers er holdt i rødt (1. felts roser og 2. felt), sølv (1. felt og 2. felts vinge) og sort (okser, oksehoved og hest).

Over hvert våben er en indskrifttavle med guttae (dråber) forneden. På tavlerne står med versaler:

1) ”Hendrich Adam Brochenhuus, Ridder af Elefanten, Geheimekonferensraad, Stiftsbefalingsmand over Sjælland, föd d: XXX Maj MDCCXX, död ”.

Dødsdatoen XI Juni MDCCCIII er først tilføjet i nyere tid (efter 1930’erne) desværre af en amatør med meget ubehjælpsomt huggede bogstaver.

2) ”Elisabeth Brochenhuus, født Comtesse Holstein Ledreborg, föd d: XIIII Oktober MDCCXXXVII, död d: XIII Februarii MDCCLXXXVI.”

Navnet Brockenhuus er i indskrifterne stavet med h og ikke k, som ellers i dag er den normale stavemåde.

Fig. 5

Sarkofagerne er udført af billedhuggeren Johannes Wiedewelt (1739-1802) (fig. 5) i 1788. Wiedewelt udførte andre lignende enkle sarkofager til kirker på Stevns, f.eks. Herlufmagle (Frederik Wilhelm Wedel Jarlsberg og hustru Charlotte Amalie f. Bülow) og Valløby (grevinde Louise Knuth f. Moltke) og på Sydsjælland Ørslev Kirke ved Holsteinborg (Henrik Holstein-Holsteinborg og hustru Friederica Christina f. Rantzau).

Svigerdatteren Berthe Scheel

Samtidig med ægteparrets sarkofager udførte Wiedewelt også en sarkofag til deres svigerdatter Berthe f. Scheel (født 1767). Hun var datter af gesandt i Sankt Petersborg greve Christen Scheel (død 1771) og Eleonora Agnes Scheel f. Raben (1743 - 1808) og var således født ind i en af de fornemmeste og rigeste familier i Danmark på dette tidspunkt. Hun var i 1786 blevet gift med Brockenhuus' søn Johan Ludvig Brockenhuus, der var kammerjunker hos dronning Juliane Marie og senere blev overhofmester hos dronning Sophie Frederikke. Hun døde allerede 1787 i barselsseng. I fortegnelsen over Wiedewelts værker på Det Kongelige Bibliotek angives ægtemanden fejlagtig til at hedde Jørgen Otto Gottlieb Brockenhuus, men han var en yngre broder til Johan Ludvig og i øvrigt ugift. Berthe Scheels sarkofag blev sendt til Scheelernes gravkrypt i Auning Kirke i Jylland.

Johannes Wiedewelts kunst

Sarkofagerne fremstår meget enkle uden andre dekorationer end de nævnte. Det er i fuld overensstemmelse med de klassicistiske idealer, som Wiedewelt arbejdede efter. Han opholdt sig i Rom i årene 1754-1758, hvor han stiftede bekendtskab med maleren Anton Raphael Mengs og kunsthistorikeren Johann Joachim Winckelmann, der begge var fortalere for, at kunst skulle skabes efter naturen og med den antikke kunst som forbillede. Winckelmann skrev flere værker om den antikke kunst. I 1755 formulerede han teorien om formålet med kunsten. Den skulle udtrykke "Edle Einfalt und stille Grösse," dvs. ædel enfold og stille

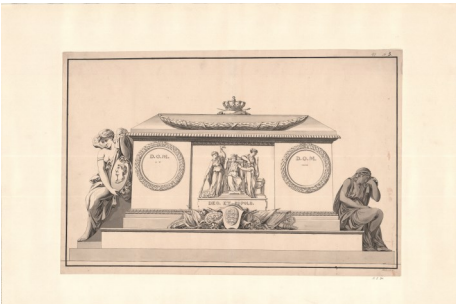

Fig. 6

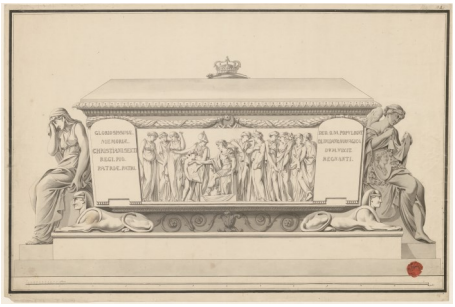

Fig.7

storhed. Hermed mente han, at værkerne skulle være enkle og entydige og billedfremstillingerne afdæmpede uden heftig dramatik (som det oftest sås i barokken og rokokoen), de skulle opnå storhed ved en harmonisk, lavmælt udtryksform. Wiedewelt var i høj grad påvirket af Mengs og Winckelmann, og meget tyder på, at også han påvirkede Winckelmann. Det ser ud til, at der har været en frugtbar og gensidig dialog mellem Wiedewelt og Winckelmann.

Wiedewelt forsøgte at gennemføre disse idealer, da han i 1760'erne arbejdede med Christian VI's sarkofag til Roskilde Domkirke, men hans første meget minimalistiske udkast blev forkastet, så han måtte fylde såvel for - som bagside af sarkofagen med et mylder af figurer, hvor den ædle enfold og stille storhed er svær at få øje på (fig. 6 og fig. 7). Senere udførte han Frederik V´s sarkofag, hvor han i højere grad fik lov til at arbejde efter de klassicistiske principper. Sarkofagen er et af de fornemmeste nyklassicistiske monumenter, der er skabt i 1700-tallet, ikke alene i Danmark men i Europa (fig. 8).

I 1780'erne havde publikum vænnet sig til en mere afdæmpet kunstnerisk udformning, ligesom samfundsidealerne generelt gik mod en mere enkel og nøjsom livsstil. Henrik Brockenhuus har derfor ikke haft nogen problemer med sarkofager med en meget enkel udformning. Tværtimod har han næppe haft noget imod at fremstå

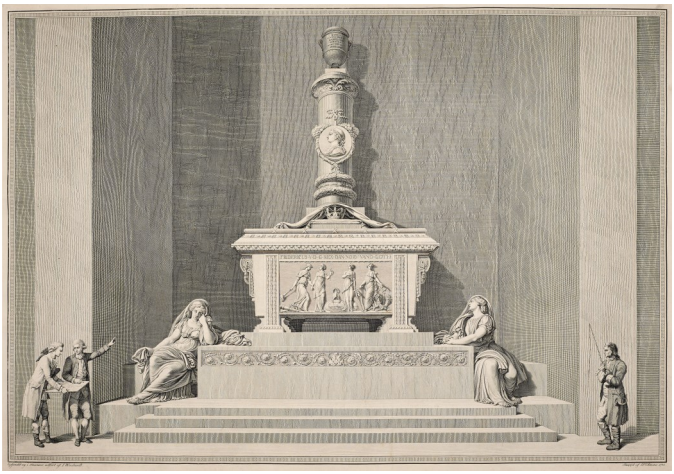

Fig. 8

som en mand uden behov for megen pragt og pral. Men man skal ikke tage fejl. Gravkapellet med det fornemme gitter i udsøgt smedejernsarbejde og sarkofagerne i det dyrebare marmor er en manifestation af familiens status og hans egen betydning i samfundet.

Den chevalereske Henrik Brockenhuus

Wiedewelt fik også andre bestillinger fra Henrik Brockenhuus. Denne viste sig at være en mand af pli og galanteri, som kunne bringe damer i omgangskredsen en elegant opmærksomhed, der ville få en nutidig nok så udsøgt værtindebuket til at virke noget bleg og fantasiløs.

Berthe Scheels moder Eleonora Agnes Scheel f. Raben havde trukket sig tilbage til herregården Ulstrup ved Randers. Hun var i 1771 kun 28 år gammel blevet enke efter seks års ægteskab med gesandten Christen Scheel. Da manden døde var han udstationeret i Sankt Petersborg, og hun måtte arrangere hjemrejsen for sig og sine seks børn, hvoraf det ene, Frederik Scheel, var død som spæd i 1768; han blev bragt hjem i en kiste og bisat i kapellet i Auning Kirke.

Hun bestilte i 1788 – altså længe efter den lille greves død – en lille meget enkel marmorsarkofag til det døde barn hos Wiedewelt. Den lille sarkofag har let buet låg og er uden dekorationer ud over indskriften. Grevinden skrev til kunstneren efter leveringen, hun var "vel fornøyet" med den lille stenkiste. Wiedewelt udførte også en våbentavle over indgangsportalen til Ulstrup. (fig. 9) Wiedewelt havde således særdeles gode kontakter til såvel familien Scheel som Brockenhuus.

Eleonora Agnes Scheel ombyggede og renoverede herregården Ulstrup, ligesom hun fik haven omlagt og istandsat. Dette fik Henrik Brocken-

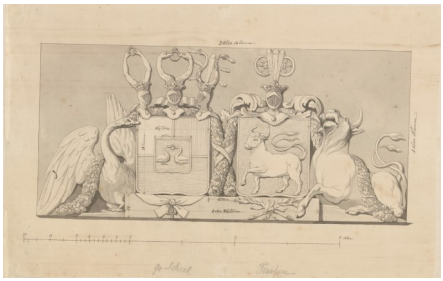

Fig. 9

huus til i 1791 at bestille en gave til den foretagsomme enke, en gave, der skulle hylde hende for hendes arbejde med herregård og have. Den var udført i norsk marmor og havde indskriften:

Til Ewig amindelse

Af den eiegode Frue

Eleonora Grevinde

af Scheel föd Raben

som dette Stæd har selv ladet indrette

Da grevinden hørte til en af kongerigernes mere velhavende enker, kunne man få den tanke, at grev Brock-

enhuus måske har haft et frieri i tankerne. Obelisken kan stadig ses i haven ved Ulstrup, men den er blevet restaureret med udskiftning af inskriptionsfeltet (fig. 10).

Året efter udviste han samme galanteri over for grevindens datter Charlotte Lucie Sehestedt Juul. Han lod Wiedewelt udføre en 3 alen og 18 tommer høj obelisk i gotlandsk sandsten med en indfældet medaljon i hvidt italiensk marmor. Det fremgår ikke, hvilken dekoration medaljonen har haft. Indskriften lød:

Til

ævig Minde af

Frue Geheimeraadinde

Charlotte Lucie Sehsted Juel

Föd Contesse Scheel

er denne Steen hensat

af en Ven.

Komtessen var enke efter Christen Sehestedt (død 1788) til Ravnholdt og måske har den aldrene Brockenhuus forsøgt at indynde sig hos datteren efter at have fået en kurv af moderen? Men dette er bare spekulationer. Henrik Brockenhuus' galante gaver har ikke nødvendigvis haft dulgte bagtanker og skyldes måske bare, at han følte sig som en god ven af familien Scheel. Obelisken til ære for Charlotte Lucie Sehestedt Juul er antagelig sendt til herregården Ravnholt på Fyn, men det er desværre ikke lykkedes forfatteren at identificere monumentet.

Litteratur:
Danmarks Kirker Præstø Amt, s. 895.
Karin Kryger: Allegori og Borgerdyd. Studier i det nyklassicistiske gravmæle Danmark, Herning 1989, s. 27-28, 232, 240, 304.
https://www.ktdk.dk/ Johannes Wiedewelts Nachricht (NKS 1396n manuskript på Det Kongelige Bibliotek) udgivet af Ny Carlsbergfondet. Transskribering, indledning, noter, navneregister og litteratur ved Karin Kryger og Vibeke Winge.

Fig. 10

Illustrationer til denne artikel

Fig. 1. Indgangen til Brockenhuus' kapel i Jungshoved. Foto: Karin Kryger 2020.

Fig. 2. Henrik (Heinrich) Adam og Elisabeth Brockenhuus' sarkofager. Foto: Karin Kryger 2020.

Fig 3. Henrik Adam Brockenhuus' sarkofag. Foto: Karin Kryger 2020.

Fig. 4. Elisabeth Brockenhuus' sarkofag. Foto: Karin Kryger 2020.

Fig. 5. Peder Als: Johannes Wiedewelt 1766. Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster. Akademirådet. Foto: Frida Gregersen.

Fig. 6. Johannes Wiedewelt: Udkast til Christian VI's sarkofag. Det Kongelige Bibliotek, Danmarks Kunstbibliotek, Samlingen af Arkitekturtegninger.

Fig. 7. Forsiden af Christian VI's sarkofag. Approberet tegning. Det Kongelige Bibliotek, Danmarks Kunstbibliotek, Samlingen af Arkitekturtegninger.

Fig. 8. J.F. Clemens: Frederik V's sarkofag udført af Johannes Wiedewelt. Kobberstik 1783.

Fig. 9. Johannes Wiedewelt: Våbentavle til Ulstrup. Tegning. Det Kongelige Bibliotek, Danmarks Kunstbibliotek, Samlingen af Arkitekturtegninger.

Fig. 10. Johannes Wiedewelt: Obelisk til ære for Eleonora Agnes Scheel. Efter https://www.historiefortaelleren.com/stamtraeet/eleonora-agnes-raben

Beskrivelsen af sarkofagerne i Jungshoved og Auning i fortegnelsen over Wiedewelts arbejder på Det Kongelige Bibliotek (*NKS 1396n pagina 59r*):

Herr Geheime-Conference-Rath, Ritter vom Elephanten und der Zeit Stifts-Amtmann über Seelands Stift, Heinrich Brochenhuus, für seine verstorbene Frau Gemalinn, sich selber und seines aeltesten Sohnes, des Hrn StalMeisters Jürgen Otto Gottlob Brochenhuus, gleichfals verstorbenen Gemalinn, dreÿ sich gantz gleiche simple Leichen-Särge von Nordischem Marmor, und woran zu den Füssen einer jeden Person Nahmen, Geburths- und Sterbe-Jahr, wie auch das Stamm-Wappen aus weisen Italienischem Marmor angebracht worden, hat verfertigen lassen, wovon die beÿden ersteren nach seinem derzeitigen Edel-Hofe Nÿesöe in Seeland die letztere aber nach Jütland in das Gräflich Scheelische Erb-Begräbnis hingebracht und aufgesetzt worden sind.

23. juni Jungshoved kirke

Vi fejrer Sct. Hans aften i Jungshoved kirke
kl. 20 er der gudstjeneste.
Derefter kaffe og kage i Rejsestalden og senere går vi ned til vandet hvor bålet tændes.

17. september Sommerudflugt til Nyord, se næste side

27. september Kl. 19-21 Allerslev præstegård

Studiekreds, 1. møde
Folkekirkens bekendelsesskrifter og ritualet:
oprindelse og betydning i dag.

5. oktober kl. 19-21 Jungshoved, Rejsestalden

Foredrag om kvindernes betydning i oldkirken

Sognepræst Marianne Aagaard Skovmand er ph.d og cand.theol. I en årrække har hun forsket i og formidlet viden om kirkens ældste tekster.

I 2017 udgav Marianne Aagaard Skovmand en oversættelse af Mariaevangeliet med kommentarer og i 2018 udkom en ligeledes kommenteret nyoversættelse af Thomasevangeliet. Hendes bog "De skjulte ledere" om kvinderne i den tidlige kristendom fortæller om såvel kendte som mere ukendte kvindeskikkelser i Det Nye Testamente og den tidlige kristendom.

Sommerudflugt

Lørdag 17. september fra Jungshoved Kirkehavn til Nyord

Hold I:

Afgang 9:00 fra Kirkehavnen med Postbåden Røret, ank. Nyord ca. 9:45.

En guidet tur rundt i/på Nyord kl. 10:00

Hold II:

Afgang 9:30 fra Kirkehavnen med private både, ank. Nyord ca. 10:30.

Der er mulighed for at opleve Nyord på egen hånd, eller slutte sig til holdt I,

hvis man kan finde dem, og ellers se under "fælles for alle deltagere".

Hold III: Primært for børnefamilier

Afgang 10:30 fra Kirkehavnen med Postbåden Røret og andre skibe, ank. Ca. 11:15.
Mulighed for at gå direkte til "Hyldevang", eller se under "fælles for alle deltagere".

Fælles for alle deltagere – også de der deltager med egen transport til Nyord:

11:45 Andagt i Nyord Kirke

12:30 Frokost, sang mv. på Hyldevang Naturcenter

Madpakker medbringes eller man betaler selv for frokost på Nyord. Menighedsrådet arrangerer snobrød og pølser til grill/bål

Fortsættes næste side

Sommerudflugt, fortsat fra forrige side

Mellem 14:00 og 16:30, Menighedsrådet giver kaffe og kage/is hos Noorbohandelen

15:00 første afgang med Røret ank. Kirkehavnen ca. 15:45

16:30 anden afgang med Røret ank. Kirkehavnen ca. 17:15
Øvrige både og skibe efter aftale.

Vel mødt Jungshoved Menighedsråd

Ret til programændring i forhold til antal tilmeldte deltagere

Pris pr. deltager er 100 kr. - børn halv pris
Bindende tilmelding senest 7. september kl. 16.00.
Til: bent10101950@gmail.com
Eller evt. tlf. 24800832 kan benyttes (gerne SMS)
Angiv navn: tlf. nr.:
Antal voksne: børn under 14 år:
Ønske at sejle med hold:
Menighedsrådet vil fordele, når tilmeldingen er endelig, og besked vil tilgå deltagere.

Mere information om de enkelte arrangementer på hjemmesiden:
Jungshoved kirke www.allerslev-jungshovedkirker.dk

Praktiske oplysninger

Fødsel: Jordemoderen sender automatisk besked om en fødsel til sognepræsten i det sogn, hvor man bor. Sognepræsten registrerer fødslen, og moderen får besked i sin e-Boks. Er moderen gift, registreres manden samtidig som faderen.

Er forældrene ikke gift, skal faderen via borger.dk afgive en Omsorgs- og ansvarserklæring. Den skal være indtastet inden for 14 dage efter fødslen. Er det ikke sket, bliver faderskabet afgjort af statsforvaltningen.

Dåb: Et barn skal have et navn senest seks måneder efter fødslen enten ved dåb i kirken eller ved navngivning. Ønsker man sit barn døbt, henvender man sig til den præst i hvis sogn, man ønsker sit barn døbt. Ved en dåb skal der være en gudmor eller -far samt mindst to faddere ud over evt. forældrene. Forældrene må gerne være skrevet op som faddere.

Ønsker man ikke sit barn navngivet ved dåb, skal man via borger.dk indtaste det ønskede fulde navn for sit barn. Herefter indføres navnet i kirkebog og folkeregister, og man får besked i sin e-Boks.

Dåbsattest: Kan rekvireres hos nærmeste sognepræst eller kordegnekontor, uanset hvor man er døbt.

Vielse: Aftales med sognepræsten. Inden vielsen skal man via borger.dk udfylde en ægteskabserklæring. Kommunen udfylder herefter en prøvelsesattest, som sendes til den pågældende sognepræst.

Dødsfald: Besked om dødsfald retter man til sognepræsten oftest via en bedemand. Bisættelse og begravelse aftaler man med præsten. Desuden er der mulighed for, at man kan få afdødes aske spredt ud over åbent hav.

Yderligere vejledning kan man få hos sognepræsten.

Henvendelse i øvrigt til sognepræst Torben Møllenbach, Rekkendevej 39, Allerslev, 4720 Præstø,

tlf. 55 99 60 17. Mail: tom@km.dk. Træffetid: Alle dage efter aftale.

Mandag: Fridag for præst og personale, og desuden er kirken lukket for kirkelige handlinger.

Øvrige telefonnumre findes på næste side

Adresser og telefonnumre

•Præst

Torben Møllenbach
Allerslev Præstegård
Rekkendevej 39, 4720 Præstø

Træffetid: Alle dage efter aftale.

Tlf.: 55 99 60 17 og på mail: torm@km.dk.

Mandag: Fridag for præst og personale, og kirken er lukket for kirkelige handlinger.

•Graver

Poul Hansen

51 14 28 80

Træffetid: Tirsdag-fredag 12-12.30

Mail: jungshovedkirke@gmail.com

•Organist

Elena Stilling

21 26 66 08

•Kirkesanger

Bodil Agerbo

25 14 07 94

•Kasserer

Anne-Lise Nielsen

Faxe Ladeplads

24 25 11 51

•Formand for menighedsrådet

Kirsten Thomsen

41 41 43 75

Mail: kirstenthomsen1@outlook.dk

•Kirkeværge Bent Pedersen

24 80 08 32

Mail: bent10101950@gmail.com
Web: www.jungshovedkirke.dk

Kirkebil

I begge kirker har vi det sådan, at der altid er mulighed for at få en kop kaffe (eller te) og en snak efter højmessen. Kirkebilen kører til alle højmesser, dvs. gudstjenester kl. 10.30. Er der kun én gudstjeneste i pastoratet (Allerslev og Jungshoved sogne), kører kirkebilen til denne uanset tidspunkt.

Kirkebilen kan også bestilles til alle kirkelige arrangementer i Allerslev Præstegård og Jungshoved Rejsestald. Det koster 5 kr. at benytte kirkebilen, der kører fra begge sogne og fra Præstø. Man skal tilmelde sig dagen før inden kl. 12 hos Dan Taxi Vordingborg, 70 25 25 25 eller 88 70 06 40.

Delebussen "Frøen" kører til gudstjenesterne kl.10.30 i Jungshoved Kirke for de, som ønsker det.

Tilmelding er nødvendig på:

Tlf: 24 80 08 32, gerne på sms, senest på dagen inden kl. 09.00. Afgang fra hjemmet ca. 9.45, og tilbagekørsel ca. 12.15 (efter kaffen).
Pris for deltagelse i kørslen er kr. 0,00.

Jungshoved Menighedsråd

Gudstjenester juni-oktober 2022

Dato	Søndag	Jungshoved	Allerslev
26. juni	2. s. e. trinitatis	Ingen	9.00 JBB
3. juli	3. s. e. trinitatis	10.30	9.00
7. juli			19.00 Aftensguds-tjeneste
10. juli	4. s. e. trinitatis	Ingen	Ingen
17. juli	5. s. e. trinitatis	9.00 JBB	Ingen
24. juli	6. s. e. trinitatis	Ingen	10.30: JBB
31. juli	7. s. e. trinitatis	9.00 JBB	Ingen
7. aug.	8. s. e. trinitatis	Ingen	10.30
14. aug.	9. s. e. trinitatis	10.30	Ingen
21. aug.	10.. s. e. trinitatis	Ingen	9.00 JBB
28. aug.	11. s. e. trinitatis	10.30	14.30 i Ugledige
4. sept.	12. s. e. trinitatis	Ingen	10.30 Høstgudstjeneste
11. sept.	13. s. e. trinitatis	10.30 Høstgudstjeneste	Ingen
18. sept.	14. s. e. trinitatis	Ingen	10.30
25. sept.	15. s. e. trinitatis	10.30	9.00
2. okt.	16. s. e. trinitatis	9.00	10.30

*JBB: Jesper Bo Blomgren

Lørdag	18. juni	11-12.00 Folkeparken, Funky Fællesskab med Dansedillen. Se side 28
Lørdag	18. juni	10.00 Jungshoved Kirkehavn, Åben Havn. Se side 33
Torsdag	23. juni	20.00 Jungshoved kirke, gudstjeneste & Sct. Hans bål. Se side 66
Onsdag	29. juni	11-14.30 Bønsvighoved Hoved skov, tur med naturvejleder. Se side 23
Søndag	3. juli	13-16.00 Folkeparken, Frøens sommerfest. Se side 27
Lørdag	9. juli	9.00 Jungshoved forsamlingshus, loppemarked.
Søndag	17. juli	14.00 Folkeparken Elvis Presley i ord og billeder. Se side 30
Søndag	24. juli	13-14.30 Folkeparken, Stenalder rock? .. næh Folkedans. Se side 29
Lørdag	30. juli	9-10.30 Folkeparken, morgensang. Se side 30
Lørdag	6. aug.	18.00 Stavreby havn, havnefest.
Søndag	7. aug.	10-15.00 Stavreby, loppemarked.
Torsdag	11. aug.	19-20.30 Folkeparken, tango under høj sommerhimmel. Se side 29
Lørdag	13. aug.	9.00 Stavreby havn, fugleskydning.
Søndag	21. aug.	10-16.00 Jungshoved kirke, travetur Jungshoved rundt. Se side 24
Torsdag	25. aug.	18-20.00 Folkeparken, grillaften. Se side 30
Lørdag	3. sept.	10-14.00 Folkeparken, ”Vild med Vilje” dag. Se side 26
Lørdag	17. sept.	9.00 Jungshoved Kirkehavn, sommerudflugt til Nyord. Se side 67
Søndag	18. sept.	15-17.00 Folkeparken, fortællinger i bålhytten og spøgelsesteltet. Se side 31
Tirsdag	27. sept.	19-21.00 Allerslev præstegård, studiekreds 1. møde. Se side 66
Onsdag	5. okt.	19-21.00 Jungshoved rejsestalden, foredrag ”kvinder i oldkirken.” Se side 66

Svanemærket tryksag
5041 0826 LaserTryk.dk